

Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030

ALBERT ENGER OCH ERIKA PERSSON |
AVDELNINGEN FÖR BRANDTEKNIK | LTH |
LUNDS UNIVERSITET

Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030

Albert Enger & Erika Persson

Lund 2022

Titel: Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030

Title: Implementation of the 2030 Agenda within the Swedish Fire and Rescue Services

Författare/Authors: Albert Enger & Erika Persson

Report 5655

ISRN: LUTVDG/TVBB--5655—SE

Antal sidor/Number of pages: 48 (Inklusive bilagor/including appendices)

Illustrationer/Illustrations: Alla bilder i rapporten tillhör författarna om ingen annan källa är angiven/All pictures belong to the authors if no other reference is stated

Sökord/ Keywords

Agenda 2030, Räddningstjänst, FN:s globala hållbarhetsmål, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Handlingsprogram

The 2030 Agenda, Fire brigade, Fire and Rescue Service, Sustainable development goals, Swedish civil contingencies Agency, Fire and Rescue Services' action program

Abstract

The importance of sustainability is constantly increasing in today's society and 2015 the United Nations adopted 17 global sustainable development goals (SDGs), summarized as the "2030 Agenda". To achieve the 2030 Agenda all sectors must become involved which means that the Fire and Rescue Services (FRS) must contribute to this sustainability work. It is therefore important to map how the Swedish municipal FRS are implementing the 2030 Agenda. A literature study and an interview study were performed. Interviews were conducted with the Swedish Civil Contingencies Agency (MSB) and municipal FRS in the metropolitan regions Stockholm, Gothenburg and Malmö. The study aimed to map which of the SDGs the metropolitan regions' municipal FRS work towards and how the implementation is carried out, based on their mission under the Civil Protection Act (CPA, Swedish act 2003:778). The study also aimed to propose improvement measures for the FRS future involvement with the 2030 Agenda. The study has shown that the municipal FRS in the metropolitan regions' just have begun to implement the 2030 Agenda and despite their recent introduction of SDGs and the lack of a clear mandate from MSB, the FRS are working towards most of the SDGs. The FRS involvement with the 2030 Agenda linked to CPA have been divided into a main SDG with two focus areas. *SDG 11 - Sustainable cities and communities* is identified as the main goal which all FRS work towards. Further, all SDGs with a connection to CPA have been categorized and divided into an "environmental" area and a "societal" area.

© Copyright: Division of Fire Safety Engineering, Faculty of Engineering, Lund University, Lund 2022

Avdelningen för Brandteknik, Lunds tekniska högskola, Lunds universitet, Lund 2022.

Brandteknik
Lunds tekniska högskola
Lunds universitet
Box 118
221 00 Lund

www.brand.lth.se
Telefon: 046 - 222 73 60

Division of Fire Safety Engineering
Faculty of Engineering
Lund University
P.O. Box 118
SE-221 00 Lund
Sweden

www.brand.lth.se
Telephone: +46 46 222 73 60

Förord

Rapporten utgör den avslutande delen till brandingenjörsutbildningen samt civilingenjör inom riskhantering på Lunds Tekniska Högskola. Arbetet genomfördes vid Avdelningen för Brandteknik, Lunds Tekniska Högskola. Under arbetets gång har många personer hjälpt till och vi vill rikta ett extra stort tack till följande personer:

Margaret Mcnamee, professor på avdelningen för brandteknik vid LTH, som var handledare för examensarbetet och väglett arbetet i rätt riktning.

Intervjurespondenterna, från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Storstockholms brandförsvär, Södertörns brandförsvärsförbund, Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Syd för att de avsatte tid och bidrog med kunskap samt engagemang vid intervjutillfällena.

Våra studiekamrater, för gott snack, go fika och stöttande i såväl mörka som ljusa tider.

Jonas Enger, Jonas Persson och Tobias Hartmann för korrekturläsning.

Albert Enger och Erika Persson, Lund 2022

Sammanfattning

År 2015 samlades världens ledare och antog 17 globala hållbarhetsmål för att bidra till en social, ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling. De 17 globala hållbarhetsmålen utgör Agenda 2030 och ansvaret för genomförandet av agendan vilar på medlemsländernas regeringar. För att uppnå agendan måste alla sektorer engagera sig. Det innebär att kommunal räddningstjänst som är en del av den kommunala verksamheten också har ett ansvar att bidra till agendan.

Det övergripande syftet med examensarbetet var att undersöka storstadsregionernas (Stockholm, Göteborg och Malmö) kommunala räddningstjänsters involvering i arbetet med Agenda 2030. Målet med arbetet var att kartlägga vilka av Agenda 2030-målen som storstadsregionernas kommunala räddningstjänster arbetar mot samt hur arbetet genomförs baserat på deras uppdrag enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Studien hade även som mål att föreslå förbättringsåtgärder för räddningstjänstens framtida arbete med Agenda 2030.

Följande frågeställningar har besvarats i examensarbetet:

- Hur arbetar MSB med implementeringen av Agenda 2030 relaterat till de kommunala räddningstjänsternas huvuduppdrag enligt LSO?
- Vilka av Agenda 2030-målen arbetar storstadsregionernas räddningstjänster med idag?
- Hur arbetar storstadsregionernas räddningstjänster med implementeringen av Agenda 2030, med fokus på kopplingen till LSO?

Rapportens mest centrala avgränsning var att studien enbart undersöker arbetet med Agenda 2030 i storstadsregionernas räddningstjänster: Storstockholms brandförsvaret, Brandkåren Attunda, Södertörns brandförsvarsförbund, Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Syd. En annan avgränsning var att enbart Agenda 2030-målen som har en koppling till räddningstjänstens uppdrag enligt LSO undersöks på djupet. Räddningstjänsternas arbete mot övriga mål som inte har en koppling till LSO nämns men presenteras inte i detalj.

För att besvara frågeställningarna som studien grundar sig i genomfördes en litteratur- och intervjustudie. Under litteraturstudien granskades vetenskapliga publiceringar, räddningstjänsternas handlingsprogram, MSB:s vägledningar samt myndighetsdokument. Intervjustudien var semistrukturerad och genomfördes med anställda från MSB och storstadsregionernas räddningstjänster.

Baserat på den genomförda studien har det framkommit att MSB internt har ett väl utarbetat arbete med Agenda 2030 däremot finns inget konkret arbete med att implementera agendan inom räddningstjänsterna idag. MSB påverkar dock räddningstjänsternas arbete med agendan indirekt genom vägledningar och utbildningar.

Det indirekta arbetet med Agenda 2030 har visat sig ske i stor utsträckning och räddningstjänsterna har precis börjat kartlägga sitt arbete med agendan. Resultatet baserat på räddningstjänsternas handlingsprogram och resultatet från intervjustudien har gett en relativt likvärdig syn över vilka mål räddningstjänsten arbetar mot både med och utan koppling till LSO. Räddningstjänsterna har ett arbete mot de flesta av målen bortsett från *Mål 1 - Ingen fattigdom*, *Mål 2 - Ingen hunger* och *Mål 17 - Genomförande och globalt partnerskap*. Identifierade mål räddningstjänsterna arbetar mot utan koppling till LSO är *Mål 5 - Jämställdhet*, *Mål 7 - Hållbar energi för alla*, *Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*, *Mål 10 - Minskad ojämlikhet* och *Mål 12 - Hållbar konsumtion och produktion*. Studien visade att storstadsregionernas räddningstjänster arbetar mot följande mål med koppling till LSO:

- Mål 3 – God hälsa och välbefinnande
- Mål 4 – God utbildning
- Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla
- Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Mål 11 – Hållbara städer och samhällen
- Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna

- Mål 14 – Hav och marina resurser
- Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald
- Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen.

Slutligen resulterade undersökningen av räddningstjänstens implementering av Agenda 2030 kopplat till LSO i ett huvudmål och två inriktningsområden. *Mål 11 – Hållbara städer och samhällen* identifieras som huvudmål eftersom det har tydligast koppling till räddningstjänstens verksamhet. Arbetet mot samtliga Agenda 2030-mål med koppling till LSO har delats upp i inriktningsområdena miljö (mål 3, 6, 11, 13, 14 och 15) och samhälle (mål 4, 9, 11 och 16). Arbetet kopplat till miljöområdet handlar främst om att minska föroreningar och inom samhällsområdet står det olycksförebyggande arbetet i fokus.

Studien resulterade även i ett par förbättringsåtgärder för att konkretisera och förankra arbetet inom räddningstjänsterna:

- Ett ökat samarbete mellan räddningstjänster
- Tydligare riktlinjer från MSB och kommuner
- Ta fram konkreta delmål för räddningstjänsten
- Ta fram mätbara mål för räddningstjänsten
- Krav på att redovisa arbetet med Agenda 2030

Genom att implementera dessa åtgärder anser vi att arbetet med Agenda 2030 kan förbättras och således kommer räddningstjänsternas hållbarhetsarbete i helhet att gynnas.

Summary

In 2015, world leaders gathered and adopted 17 global sustainable development goals (SDGs) to contribute to social, economic, and environmentally sustainable development. The responsibility for implementing the 2030 Agenda rests with the governments of the United Nations Member States and in order to achieve the SDGs all sectors must be involved. This means that the municipal Fire and Rescue Services (FRS) must take responsibility to achieve the SDGs.

The overall objective of the degree is to examine the municipal FRS involvement with the 2030 Agenda based on the metropolitan regions Stockholm, Gothenburg and Malmö. The study aimed to map which of the SDGs the metropolitan regions' municipal FRS contribute to and how the implementation is carried out based on their mission under the Civil Protection Act (CPA, Swedish act 2003:778). The study also aimed to propose improvement measures for the FRS future involvement with the 2030 Agenda.

The research questions answered in the thesis are:

- How does the Swedish Civil Contingencies Agency (MSB) implement the 2030 Agenda related to the municipal FRS main mission according to CPA?
- Which of the SDGs do the metropolitan regions' FRS contribute to today?
- How do the metropolitan regions' FRS implement the 2030 Agenda related to CPA?

The report's most central limitation is that it only examines the implementation of the 2030 Agenda within the metropolitan regions' FRS: Storstockholms brandförsvär, Brandkåren Attunda, Södertörns brandförsvärsförbund, Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Syd. Another limitation is that only the SDGs that have a connection to the FRS mission according to CPA are examined in depth in this report. The FRS work towards other SDGs that have no connection to CPA are mentioned but not examined in detail.

To answer the research questions a literature study and an interview study were carried out. During the literature study scientific publications, FRS action programs, MSB's guidelines and various additional government documents were examined. The interview study was semi-structured and was conducted with employees from MSB and the metropolitan regions' FRS.

Based on this study, it has shown that MSB has defined their own work towards the 2030 Agenda internally, but they do not have any instructions concerning implementation of the agenda within the FRS. On the other hand, MSB has an indirect influence through MSB's guidelines, and their training aimed at the FRS.

The implementation of the 2030 Agenda was found to take place indirectly to a large extent and the FRS have just begun to map their involvement with the agenda. The results based on the FRS's action programs and the results from the interview study gave a relatively equivalent view of which SDGs the FRS work towards both with and without connection to CPA. The FRS are working towards most of the SDGs apart from *SDG 1 - No poverty*, *SDG 2 - Zero hunger* and *SDG 17 – Partnerships for the goals*. Identified SDGs the FRS work towards without connection to CPA is *SDG 5 – Gender equality*, *SDG 7 – Affordable and clean energy*, *SDG 8 – Decent work and economic growth*, *SDG 10 – Reduce inequalities* and *SDG 12 – Responsible consumption and production*. The study resulted in the metropolitan regions' FRS working towards the following SDGs linked to CPA:

- SDG 3 – Good health and well-being
- SDG 4 – Quality education
- SDG 6 – Clean water and sanitation
- SDG 9 – Industry, innovation and infrastructure
- SDG 11 – Sustainable cities and communities
- SDG 13 – Climate action

- SDG 14 – Life below water
- SDG 15 – Life on land
- SDG 16 – Peace, justice and strong institutions

The study of the FRS implementation of the 2030 Agenda linked to LSO concludes a main SDG with two focus areas. *SDG 11 - Sustainable cities and communities* is identified as the goal with the most distinct connection to the FRS operations. The FRS work towards all SDGs in connection to CPA can then be divided into an “environmental” area (SDG 3, 6, 11, 13, 14 and 15) and a “societal” area (SDG 4, 9, 11 and 16). The work linked to the environmental area is mainly about reducing pollution and in the area of society, the prevention of accidents are in focus.

Finally, the study also includes recommendations for improvement measures. We believe in the following key areas would help to concretize and connect the work within the FRS:

- Increased cooperation between FRS
- Clearer guidelines from MSB and municipalities
- Develop concrete sub-goals for the FRS
- Develop measurable goals for the FRS
- Requirement to report the work with the 2030 Agenda

By implementing these measures, we believe that the implementation of the 2030 Agenda can be improved and thus the FRS entire sustainability efforts will benefit.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	<i>Bakgrund</i>	1
1.2	<i>Syfte</i>	1
1.3	<i>Mål</i>	1
1.4	<i>Frågeställningar</i>	2
1.5	<i>Avgränsningar</i>	2
1.6	<i>Rapportens disposition</i>	2
2	Agenda 2030	3
2.1	<i>Sveriges arbete med Agenda 2030</i>	3
2.2	<i>MSB:s koppling till Agenda 2030</i>	4
2.3	<i>Storstadsregionernas kommunala arbete med Agenda 2030</i>	4
2.4	<i>Interaktion mellan Agenda 2030-målen</i>	5
3	Metod	7
3.1	<i>Litteraturstudie</i>	7
3.2	<i>Intervjustudie</i>	8
3.3	<i>Validitet och reliabilitet</i>	9
4	Resultat av litteraturstudie	11
4.1	<i>Vetenskapliga publiceringar</i>	11
4.2	<i>Handlingsprogram enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor</i>	11
4.3	<i>Studie av handlingsprogram</i>	12
4.4	<i>MSB:s vägledningar och projekt</i>	17
4.5	<i>Framtidens räddningstjänst</i>	18
5	Resultat av intervjustudie	21
5.1	<i>Resultat från genomförda intervjuer med MSB</i>	21
5.2	<i>Resultat från genomförda intervjuer med räddningstjänsten</i>	23
6	Analys av litteratur- och intervjustudien	27
6.1	<i>Räddningstjänstens huvuduppdrag</i>	27
6.2	<i>Miljö – minska föroreningar</i>	27
6.3	<i>Samhälle – förebygga olyckor</i>	28
6.4	<i>Kartläggning av räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030</i>	30
7	Diskussion	31
7.1	<i>Likheter och skillnader mellan handlingsprogram och intervjustudien</i>	31
7.2	<i>MSB:s syn på implementeringen av Agenda 2030 jämfört med räddningstjänsten</i>	31
7.3	<i>Räddningstjänsternas tolkning av Agenda 2030-målen</i>	32
7.4	<i>Osäkerheter och felkällor</i>	32
7.5	<i>Förbättringsåtgärder</i>	34
8	Slutsats	37
9	Framtida forskning	39
10	Referenser	41
Bilaga A	– Agenda 2030-mål	44
Bilaga B	– Intervjuguide MSB och räddningstjänst	47

1 Inledning

I detta kapitel presenteras ämnets bakgrund, syfte, mål och frågeställningar som lägger grunden till examensarbetet. Även avgränsningar som format rapporten presenteras i detta kapitel.

1.1 Bakgrund

År 2015 samlades världens ledare och antog 17 globala hållbarhetsmål för att bidra till en social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling (UNDP, u.d.). Målen ersatte de tidigare åtta milleniemalet som fokuserade på tillgång till rent vatten samt att utrota fattigdom och barnadödlighet. De 17 globala hållbarhetsmålen utgör Agenda 2030 och består av 169 delmål och 232 indikatorer. Målen är framtagna för att skapa en hållbar utveckling vilket innebär att dagens behov tillgodoses samtidigt som framtida generationers behov inte äventyras (United Nations, 1987). Ansvar för genomförandet av Agenda 2030 vilar på medlemsländernas regeringar men för att uppnå agendan måste alla sektorer i samhället engagera sig, såväl företag som kommuner och landsting (Svenska FN-förbundet, u.d.). Detta innebär även att kommunal räddningstjänst som är en del av den kommunala verksamheten har ett ansvar.

För att Agenda 2030 ska uppnås måste alla sektorer bidra till en hållbar utveckling (Hunhammar, Krafft, Wildt-Persson, & Wenner, 2019). Enligt Hunhammar et al. (2019) måste man ta hänsyn till helheten för att kunna definiera en sektor som hållbar. Det innebär att kommunal räddningstjänst är en del av det hållbara samhället vilket gör att deras arbete med Agenda 2030 påverkar samhällets hållbarhetsarbete. Implementeringen av Agenda 2030 har skett på statlig nivå sedan 2017 och många kommuner och regioner har utarbetade planer för en hållbar framtid (Regeringskansliet, 2021). Idag finns det inga konkreta riktlinjer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) om hur kommunal räddningstjänst ska arbeta för att implementera målen, varken när det gäller den förebyggande eller operativa verksamheten. Därmed kan det finnas stora skillnader på hur kommunala räddningstjänster arbetar med Agenda 2030.

Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska varje kommunal räddningstjänst tillhandahålla ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet samt räddningstjänst. Arbetet med många av Agenda 2030-målen kan ske genom ett förebyggande samt operativt arbete baserat på den kommunala räddningstjänstens uppdrag enligt LSO. Idag arbetar den kommunala räddningstjänsten indirekt mot de flesta mål utan att det finns ett tydligt uppdrag från vare sig MSB eller kommuner. Detta medför att de mål kommunal räddningstjänst arbetar mot behöver kartläggas för att kunna redogöra deras bidrag till Agenda 2030 i synnerhet och till ett hållbart samhälle i helhet. MSB:s roll i agendans implementering kopplat till kommunal räddningstjänst är också en viktig del som behöver undersökas för att kunna identifiera möjligheter till förbättring av implementeringen. Därmed genomförs denna studie med avseende att undersöka räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 samt ta fram förbättringsåtgärder för implementeringen av agendan.

Denna studie har undersökt räddningstjänster i storstadsregionerna: Stockholm, Göteborg och Malmö eftersom de större räddningstjänstförbunden är verksamma i dessa regioner. Räddningstjänstförbund i storstadsregionerna har tillgång till fler resurser och förväntas därmed ligga längre fram när det gäller implementeringen av hållbarhetsarbetet.

1.2 Syfte

Syftet med examensarbetet är att undersöka storstadsregionernas (Stockholm, Göteborg och Malmö) kommunala räddningstjänsters involvering i arbetet med Agenda 2030.

1.3 Mål

Målet med arbetet är att kartlägga vilka av Agenda 2030-målen som storstadsregionernas kommunala räddningstjänster arbetar mot samt hur arbetet genomförs baserat på deras uppdrag enligt LSO. Studien

har även som mål att föreslå förbättringsåtgärder för räddningstjänsternas framtida arbete med Agenda 2030.

1.4 Frågeställningar

Examensarbetet grundar sig i följande frågeställningar:

- Hur arbetar MSB med implementeringen av Agenda 2030 relaterat till de kommunala räddningstjänsternas huvuduppdrag enligt LSO?
- Vilka av Agenda 2030-målen arbetar storstadsregionernas räddningstjänster med idag?
- Hur arbetar storstadsregionernas räddningstjänster med implementeringen av Agenda 2030, med fokus på kopplingen till LSO?

1.5 Avgränsningar

Studien är avgränsad till Storstockholms brandförvar, Brandkåren Attunda, Södertörns brandförvarsförbund, Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Syd som alla är kommunala räddningstjänstförbund. Dessa räddningstjänstförbund är bland de större i Sverige och förväntas därmed ha tillgång till fler resurser när det gäller arbetet med hållbarhetsfrågor. Enbart Agenda 2030-målen som har en koppling till räddningstjänstens uppdrag enligt LSO undersöks på djupet i detta arbete. Räddningstjänsternas arbete mot övriga mål som inte har en koppling till LSO kommer att nämnas men inte presenteras i detalj.

1.6 Rapportens disposition

I följande avsnitt presenteras upplägget av rapportens resterande avsnitt samt en kort beskrivning av vad avsnitten innehåller.

Kapitel 2 – Agenda 2030

I detta kapitel presenteras Sveriges, storstadsregionernas kommunala samt MSB:s arbete med Agenda 2030. Interaktioner och synergier mellan målen presenteras också.

Kapitel 3 – Metod

I detta kapitel presenteras metodiken arbetet använt sig av. Det redogörs för hur litteraturstudien samt intervjustudien har genomförts.

Kapitel 4 – Resultat av litteraturstudie

Kapitlet utgör en sammanställning av litteraturstudien. Vetenskapliga artiklar, handlingsprogram, MSB:s vägledningar och framtidens räddningstjänst presenteras med koppling till Agenda 2030.

Kapitel 5 – Resultat av intervjustudie

Kapitlet utgör resultatet av intervjustudien. Sammanfattande svar erhållna från intervjuerna presenteras. Resultatet är uppdelat i en del som utgör svar från intervjuer med MSB respektive räddningstjänsterna.

Kapitel 6 – Analys av litteratur- och intervjustudie

Kapitlet utgör en analys av hur räddningstjänsterna arbetar med Agenda 2030. Analysen presenteras baserat på en sammanställning av litteratur- och intervjustudien.

Kapitel 7 – Diskussion

Kapitlet utgörs av fem underrubriker där diskussion kring resultatet och olika påverkande faktorer förs. Förslag på förbättringsåtgärder presenteras även.

Kapitel 8 – Slutsatser

Kapitlet presenterar kortfattade svar på rapportens frågeställningar.

Kapitel 9 – Framtida forskning

I detta kapitel ges förslag på framtida studier inom ämnesområdet.

2 Agenda 2030

De 17 globala hållbarhetsmålen som utgör Agenda 2030 är alla integrerade med varandra men de är också odelbara vilket innebär att alla mål är lika viktiga för att uppnå agendan (UNDP, u.d.). Arbetet måste därmed ske mot samtliga mål och kan inte riktas mot vissa specifika mål. Agenda 2030 omfattar hållbar utveckling utifrån tre dimensioner: Ekonomiska, sociala och miljömässiga (UNDP, u.d.). I Sverige är det regeringen som har det yttersta ansvaret för genomförandet av agendan (Regeringskansliet, 2021). För att uppnå målen behöver mer eller mindre alla delar av samhället inkluderas i hållbarhetsarbetet. Samtliga Agenda 2030-mål redovisas i Figur 1 och en utförligare beskrivning återfinns i Bilaga A. Målen är övergripligt utformade, vilket innebär att en konkret koppling till hur räddningstjänsterna kan bidra till agendan inte finns återgiven. Trots detta kan räddningstjänsten bidra till många av målen genom deras uppdrag enligt LSO. I detta kapitel kommer Sveriges och MSB:s arbete samt storstadsregionernas kommunala arbete med Agenda 2030 redogöras, även interaktioner mellan målen kommer att diskuteras.

Figur 1: Huvudmålen av Agenda 2030 (UNDP, u.d.).

2.1 Sveriges arbete med Agenda 2030

Sverige och regeringen har arbetat med implementeringen av Agenda 2030 sedan 2016 när regeringen tillsatte Agenda 2030-delegationen (Regeringskansliet, 2021). Sedan 2017 har ett omfattande arbete genomförts med hjälp av myndigheter, regioner, kommuner och företag som alla har en hög ambition att genomföra agendan. Arbetet har kommit långt men för att göra större framsteg krävs bättre styrning, samverkan och samordning (Regeringskansliet, 2021).

Regeringen har huvudansvaret för att genomföra Agenda 2030 och samordningen för Sveriges genomförande ansvarar miljö- och klimatministern för (Regeringskansliet, 2021). För att förenkla arbetet med agendan har regeringen tillsatt en statssekreterargrupp som består av 16 personer som representerar varsitt departement. Alla utom statsrådsberedningen och justitiedepartementet finns representerade i statssekreterargruppen. Det konkreta arbetet med Agenda 2030 är delegerat till statliga myndigheter tillsammans med kommuner och regioner. De statliga myndigheterna kan arbeta verksamhetsövergripande vilket ger dem möjlighet att samordna arbetet med Agenda 2030.

Länsstyrelserna är en annan instans som har en viktig roll när det gäller implementeringen av Agenda 2030 (Regeringskansliet, 2021). På regional nivå företräder länsstyrelsen staten och genom samarbete med andra aktörer inom länet kan de sprida information angående agendans implementering både till kommuner och regioner. Sedan 2017 har länsstyrelserna i Sverige gemensamt arbetat med Agenda 2030

vilket ska göra det lättare för dem att ta rollen som regional huvudaktör och uppnå sitt uppdrag avseende agendan.

Praktiska handlingar gällande Agenda 2030 sker till största del på kommunal och regional nivå (Regeringskansliet, 2021). Många kommuner och regioner har idag ett systematiskt arbete med agendan där målen inkluderas i bland annat budgetprocesser, kartläggningar, strategiska planer och uppföljningssystem. Eftersom det främst är praktiska handlingar som bidrar till Agenda 2030 är det regionala och kommunala arbetet en förutsättning för att uppnå hållbarhetsmålen. Skillnader när det gäller förutsättningar till genomförandet mellan regioner och kommuner inom Sverige är dock stor. För att etablera agendan inom kommuner och regioner startade Sveriges kommuner och regioner (SKR) tillsammans med Svenska FN-förbundet ett projekt kallat *Glokala Sverige* (SKR, 2021). Idag fungerar *Glokala Sverige* som ett kommunikations- och utbildningsprojekt för politiker samt kommunal- och regionalanställda (Regeringskansliet, 2021).

För Sveriges del sker arbetet med Agenda 2030 till största del i en positiv riktning men det finns vissa utmaningar och mål där trenden är negativ (Regeringskansliet, 2021). Statistiska Centralbyrån (SCB) har fått i uppdrag att tillhandahålla statistik gällande Agenda 2030 och i sin rapport beskriver de tre utmaningar som Sverige står inför (Regeringskansliet, 2021). De tre utmaningarna är att den ekonomiska och sociala ojämlikheten ökar, internationella miljö- och klimatmål inte uppnås samt våld och kränkningar och mobbning hos unga inte minskar. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) rapport från 2019 skriver att det går sämst för mål 4, 8 och 16 i Sverige och the Sustainable Development Solution Networks (SDSN) rapport från 2019 nämner att det går sämst för mål 12 och 13 (Regeringskansliet, 2021). Detta visar på att det inte finns en homogen grund för vilka mål Sveriges arbete behöver rikta in sig på för att uppnå agendan. Idag har majoriteten av Sveriges kommuner och regioner påbörjat implementeringen av Agenda 2030 i sin verksamhet dock är förändringen av hållbarhetsarbetet endast marginell (Regeringskansliet, 2021).

2.2 MSB:s koppling till Agenda 2030

MSB är en statlig myndighet som har en styrande roll kopplat till räddningstjänsten genom målstyrning. Målstyrning gör att det är svårt för MSB att dimensionera och organisera olika räddningstjänster så att de får samma förutsättningar (Stadskontoret, 2016:24). MSB har förskrivningsrätt vilket innebär att de har rätt att skriva detaljerade regler för delar av lagar där de har ett bemyndigande. Förutom föreskrifter har MSB även möjlighet att påverka räddningstjänsterna genom vägledningar och allmänna råd (Stadskontoret, 2016:24). Enligt LSO är det kommunerna som själva styr över respektive räddningstjänst och MSB har ingen rätt att kontrollera dessa. MSB tillhandahåller dock utbildningar för räddningstjänsterna. Bland annat utbildar MSB brandmän genom utbildningen Skydd mot olyckor (SMO) och håller också i räddningsledarutbildningar som Räddningsledare A och B samt Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (RUB). MSB utbildar även räddningstjänsterna inom specifika områden som miljöpåverkan och tillsyn.

På uppdrag av regeringen har MSB redovisat vilka mål och delmål av Agenda 2030 som MSB har störst möjlighet att påverka (MSB, 2016). MSB ser möjligheter att bidra till många av Agenda 2030-målen men en tydlig beskrivning om hur MSB arbetar för att bidra till målen framgår inte av rapporten. Det framgår inte heller hur räddningstjänsterna ska involveras i arbetet med agendan. MSB har ett tvärgående perspektiv som kan kopplas till agendan, målsättningen är att alla insatser ska integrera miljö- och jämställdhetsperspektivet (MSB, 2019a).

2.3 Storstadsregionernas kommunala arbete med Agenda 2030

Kommuner har en central del i arbetet med Agenda 2030 och även om agendan är global är det mycket av arbetet som i praktiken sker på lokal nivå. Kommunerna Stockholm stad, Göteborg stad och Malmö stad har alla ett välutarbetat arbete med Agenda 2030 och har olika projekt och samarbetspartner i arbetet med de globala hållbarhetsmålen. Enbart dessa kommuner har studerats i detta arbete även om

räddningstjänstförbunden sträcker sig över flera kommuner. Detta eftersom kommunerna ovan utgör huvudkommunen för de regioner där de utvalda räddningstjänsterna verkar. Kommuners styrdokument, budgetar och rapporter med koppling till Agenda 2030 har studerats. De analyserande dokumenten visar på att det idag inte finns några tydliga riktlinjer från storstädernas kommuner när det kommer till implementeringen av Agenda 2030 i räddningstjänsterna. Därav har dessa dokument inte valts att presenteras i detalj. Samtliga kommuner är engagerade och drivande i arbetet med Agenda 2030 och det finns många rapporter kopplat både till hållbarhet i helhet men även Agenda 2030 i synnerhet. Kommunerna har även många samarbeten när det kommer till arbetet med agendan både globalt, nationellt, regionalt och lokalt. Generellt sett ser kommunerna att de kan bidra till samtliga 17 globala hållbarhetsmål men vissa mål i större utsträckning än andra. Arbetet dokumenteras och följs upp årligen, kommunerna redogör för utmaningar inom kommunens gränser och redovisar åtgärdsförslag där det är nödvändigt. Eftersom inget konkret arbete angående kommunernas implementering med Agenda 2030 inom räddningstjänsterna finns tillgängligt redovisas inte kommunernas arbete mer utförligt i denna rapport.

2.4 Interaktion mellan Agenda 2030-målen

De globala målen är integrerade och odelbara, genom synergier och målkonflikter påverkar de varandra på många sätt (UNDP, u.d.). Därmed kan inget mål uppnås på bekostnad av ett annat och framgång krävs inom samtliga områden för att uppnå agendan. Exempelvis om fler människor får tillgång till rent vatten och sanitet (mål 6) främjar detta möjligheten för en god hälsa hos människor (mål 3), med en förbättrad hälsa kan barn ta sig till skolan och få utbildning (mål 4) vilket i sin tur resulterar i att fler kan få jobb och fattigdomen kan minska (mål 1) (Sveriges Kommuner och Regioner, 2020). Av de 17 globala hållbarhetsmål och 169 delmål finns det endast ett mål med koppling till implementeringen av Agenda 2030 (mål 17) med 42 delmål (Stafford-Smith, et al., 2017). Det saknas däremot mål och delmål angående interaktion, samband, synergier och målkonflikter mellan de olika målen.

Swain och Ranganathan (2020) har analyserat sammankopplingar mellan de olika delmålen genom en matematiskt baserad nätverksmodell. I analysen framgår det att för OECD-länder (Sverige inkluderat) finns det 3514 sammankopplingar mellan målen med ett lågt ansatt tröskelvärde och 132 sammankopplingar med ett högt ansatt tröskelvärde. Tröskelvärde är ett mått på hur starka kopplingarna är mellan delmålen. Ett högt värde innebär att kopplingen är tydlig och ett lågt värde innebär att kopplingen mellan delmålen inte är lika tydlig men att det ändå finns påverkande faktorer. Oavsett tröskelvärde visar detta på att det finns många sammankopplingar mellan målen som är viktiga att beakta.

Stafford-Smith et al. (2017) introducerar olika områden där man bör studera sammankopplingar extra noggrant för att undvika att arbetet bara ger positiva effekter för vissa mål samtidigt som andra mål missgynnas. Exempelvis nämns att arbetet med att utrota fattigdom (mål 1) genom att främja konsumtion (mål 12) kan missgynna hållbar hantering av vatten (mål 6). I en undersökning som baseras på Sverige har 34 delmål studerats för att se hur de påverkar varandra (Weitz, Carlsen, Nilsson, & Skånberg, 2018). Målen valdes för att de ansågs vara mest relevanta och framträdande för Sverige. Undersökningen visar att olika delmål kan ha både positiv och negativ inverkan på andra delmål (Weitz, Carlsen, & Trimmer, 2019). Det är således viktigt att beakta de sammankopplingar som finns mellan målen för att undvika att arbetet med Agenda 2030 resulterar i målkonflikter.

Sammanfattningsvis är ett holistiskt perspektiv på målen viktigt eftersom det finns många synergier och målkonflikter. Detta är något som bör beaktas när man sätter upp tillvägagångssätt för arbetet med Agenda 2030.

3 Metod

Under detta avsnitt presenteras den metodik som har använts under arbetsgången. Enligt Höst, Regnell och Runeson (2006) är metodiken grundläggande för examensarbeten. Forskningsmetodiken som har använts i detta examensarbete är en kvalitativ metod vilket är fördelaktigt att använda i undersökningar där informationen angående ämnet är begränsat (Hedin, 1996), vilket stämmer väl in på denna undersökning. För att besvara frågeställningarna har undersökningen bestått av en litteraturstudie, samt intervjuer med MSB och räddningstjänster i storstadsregionerna.

Examensarbetet är en fallstudie där räddningstjänsterna i storstadsregionernas arbete med Agenda 2030 har studerats. Höst et al. (2006) skriver att en fallstudie är en bra metod för att förstå hur en organisation arbetar vilket var syftet med detta examensarbete.

I denna rapport har ett direkt samt ett indirekt arbete med agendan definierats. Med ett direkt arbete menas att det finns en explicit koppling till agendan. Med ett indirekt arbete menas att det inte finns en explicit koppling till agendan men att arbetet ändå bidrar till agendans mål.

I uppstartsfasen genomfördes frisökningar i Googles sökmotor för att få en övergripande förståelse för ämnesområdet. Litteraturen erhållen från detta användes till att formulera frågeställningar och ge examensarbetet bakgrundsinformation. Även en initial kontakt togs med Räddningstjänsten Storgöteborg för att få en uppfattning om räddningstjänsten känner till och arbetar med Agenda 2030. En utförlig metodbeskrivning av litteratur- och intervjustudien presenteras nedan.

3.1 Litteraturstudie

Litteraturstudiens forskningsmetod valdes baserad på den tillgängliga litteraturen. Eftersom den relevanta litteraturen främst består av myndighetsdokument, räddningstjänstens handlingsprogram samt ett begränsat antal vetenskapliga publikationer uteslöts en fullständig systematisk litteraturstudie. En strukturerad sökmetodik eftersträvades. Litteraturstudien genomfördes i september 2021 och har delats in i fyra huvudsakliga delar:

1. **Sökning i vetenskapliga publiceringar.** Sökmotorn LUBsearch där artiklar, tidskrifter, avhandlingar och böcker finns tillgängliga har använts i litteraturstudien. Sökord som har använts är Agenda 2030, räddningstjänst, hållbarhet, klimatförändringar, urbanisering, förtätning, utanförskap, jämlikhet, hälsa, FN:s hållbarhetsmål, jämställdhet och MSB. Även engelska termer som interlinkages, Sustainable development goals, SDG, fire service, fire department, rescue service, fire and rescue service, 2030 Agenda, climate change, sustainable, sustainability, equality, fire tool har använts. Sökorden har använts i kombination med varandra för att ge en större precision av sökresultatet. Urval av litteraturen gjordes genom att studera titeln och ansågs den vara relevant lästes dokumentets abstract. Ansågs rapporten fortfarande relevant genomlästes hela rapporten. Litteratur som finns presenterad i detta examensarbete är den del av litteraturen som ansågs relevant för arbetet.
2. **Räddningstjänstdokument.** Handlingsprogram från de utvalda räddningstjänsterna, Storstockholms brandförvar, Brandkåren Attunda, Södertörns brandförvarsförbund, Räddningstjänsten Storgöteborg samt Räddningstjänsten Syd har ingått i litteraturstudien. Handlingsprogrammen ger en inblick i räddningstjänsternas strategiska ställningstagande under en begränsad tidsperiod och har därför studerats för att undersöka huruvida Agenda 2030 är ett prioriterat område inom räddningstjänsterna. Handlingsprogrammen har hämtats från respektive räddningstjänsts hemsida och i de fall handlingsprogrammet hänvisar till bilagor som ansågs relevanta begärdes handlingarna ut från räddningstjänstorganisationen. Handlingsprogrammen studerades för att sammanställa vilka risker de olika organisationerna anser finns i sitt geografiska område och hur riskerna har koppling till Agenda 2030. Handlingsprogrammen har även använts som en del av det förberedande arbetet inför intervjuerna. Handlingsprogrammen är under uppdatering på grund av ändringar i lagen

(2003:778) om skydd mot olyckor som träder i kraft 1 januari 2022. Förändringen och dess betydelse för handlingsprogrammen presenteras tillsammans med analysen av handlingsprogrammen. De uppdaterade handlingsprogrammen har dock inte kunnat granskas vilket gör att tolkningen av materialet bygger på existerande dokument. Framtidsstudie framtaget av Storstockholms brandförsvaret, Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Syd har även varit en del av litteraturstudien.

3. **MSB:s vägledningar och projekt.** Vägledningar och projekt från MSB har studerats för att undersöka MSB:s påverkan på räddningstjänstens arbete med Agenda 2030. Vägledningarna inhämtades genom sökningar på MSB:s hemsida samt Googles sökmotor. Framtidsstudie publicerade av MSB presenteras också.
4. **Övriga myndighetsdokument.** En del myndighetsdokument granskades för att kartlägga hur man arbetar nationellt med Agenda 2030 och var det huvudsakliga ansvaret för genomförandet av åtgärder för att uppnå agendan. Även storstadsregionernas kommunala arbete med Agenda 2030 studerades generellt men även med koppling till räddningstjänst. Ovanstående information inhämtades genom att söka på regeringens och kommunernas hemsida samt Googles sökmotor. Analysen av myndighetsdokument redovisas främst under kapitel 2.

3.2 Intervjustudie

En intervjustudie valdes till fördel framför en enkätstudie, observationsstudie och experimentstudie. Enkätstudie valdes bort på grund av begränsad kunskap inom området som antogs hos de studerade räddningstjänsterna samt antagande om begränsat antal personer som är involverade inom ämnet baserat på den första kontakten som togs med Räddningstjänsten Storgöteborg. En enkätstudie kräver ett stort antal svarspersoner för att få en representativ bild av studien (Höst et al., 2006). Observationsstudie genomfördes inte på grund av den begränsade tiden som examensarbetet pågick och en experimentstudie ansågs inte vara relevant baserat på ämnet.

Enligt Höst et al. (2006) är intervjuer en lämplig metod att använda i en fallstudie. I detta examensarbete har anställda från MSB och storstadsregionernas räddningstjänster, Storstockholms brandförsvaret, Brandkåren Attunda, Södertörns brandförsvarsförbund, Räddningstjänsten Storgöteborg samt Räddningstjänsten Syd intervjuats.

En intervjuguide arbetades fram efter att litteraturstudien genomförts. Frågor riktade till MSB samt räddningstjänsterna togs fram och intervjuguiden användes som stöd vid intervjuerna där frågorna var färdigskrivna. Intervjuguiden skickades ut till intervjupersonerna innan intervjuerna för att ge dem möjlighet till att förbereda sig vilket förhoppningsvis bidragit till högre kvalitet. Räddningstjänsterna kontaktades genom mejl och olika personer inom organisationerna efterfrågades. Beroende på vem eller vilka första kontaktpersonen ansåg relevant för ämnet tillkallades dessa personer till en intervju. Detta resulterade i att olika antal personer från de olika räddningstjänsterna intervjuades.

En semistrukturerad intervju genomfördes vilket innebär att huvudfrågorna är förutbestämda men i vilken ordning och exakt hur frågorna formuleras kan variera mellan intervjuerna (Höst et al., 2006). Den ena rapportförfattaren ledde intervjun samtidigt som den andra fokuserade på att skriva ner intervjupersonens svar. Intervjuerna genomfördes digitalt och spelades in för att kunna kontrollera och analysera svaren i efterhand. Efter de första intervjuerna analyserades intervjuguiden och små ändringar genomfördes för att förtydliga frågorna. Intervjuguide och intervjufrågor återfinns i Bilaga B.

Efter intervjuerna skrevs en sammanfattning av varje intervju som intervjupersonerna fick ta del av för att komplettera eller revidera uttalanden. I analysen av intervjuerna användes programmet NVivo för att kategorisera och analysera likheter samt skillnader mellan intervjupersonernas svar.

Totalt genomfördes sju intervjuer. Två intervjuer genomfördes med representanter från MSB där den ena intervjun var en gruppintervju där två personer medverkade. Övriga fem intervjuer genomfördes med räddningstjänster. Antalet intervjupersoner från de olika räddningstjänsterna skiljer sig åt vilket

beror på vilka personer som de olika organisationerna ansåg vara lämpliga samt engagemang från personen som författarna kontaktade. Intervjuer genomfördes med de personer som ansågs ha störst erfarenhet inom ämnet baserat på MSB:s och räddningstjänsternas rekommendationer. Främst genomfördes enskilda intervjuer men även gruppintervjuer genomfördes med Räddningstjänsten Storgöteborg samt Södertörns brandförsvarsförbund. Tabell 1 redovisar antalet intervjupersoner från de olika organisationerna.

Tabell 1: Fördelning av intervjuer

Organisation	Antal intervjuade
MSB	3
Storstockholms brandförsvaret	1
Brandkåren Attunda	1
Södertörns brandförsvarsförbund	3
Räddningstjänstens Storgöteborg	2
Räddningstjänstens Syd	1

3.3 Validitet och reliabilitet

För en trovärdig undersökning krävs både en hög validitet och reliabilitet. För att åstadkomma validitet i undersökningen har intervjufrågorna utformats för att ge svar på frågeställningarna samt uppnå syfte och mål i rapporten. Endast relevanta frågeställningar togs med och en semistrukturerad intervjuform användes för att erhålla representativa svar. För att erhålla reliabilitet i undersökningen intervjuades personal med stor kunskap inom ämnet på MSB och samtliga räddningstjänster. Både MSB och räddningstjänsterna kontaktades och intervjupersoner valdes ut baserat på organisationens rekommendationer om vem som hade störst erfarenhet inom området. Intervjupersonerna från räddningstjänsterna har en ledande roll inom respektive räddningstjänst och anses därmed ha en god uppfattning om organisationens övergripande arbete och deras hållbarhetsarbete i stort. Efter intervjun skickades en sammanfattning till intervjupersonerna vilket gav dem möjlighet att komplettera eller eventuellt revidera det som sagts vilket också anses bidra till en ökad reliabilitet i undersökningen. Eftersom alla räddningstjänster som verkar i storstadsregionerna medverkat i intervjustudien erhöles en ökad mättnad av resultatet även om antalet intervjupersoner från varje räddningstjänst har varit begränsat. Då undersökningen grundar sig i en fallstudie är resultatet enbart representativt för de studerade räddningstjänsterna.

4 Resultat av litteraturstudie

I detta avsnitt presenteras resultatet av litteraturstudien där MSB och räddningstjänsterna i storstadsregionernas arbete med Agenda 2030 har undersökts. Följande avsnitt presenterar vetenskapliga publiceringar, räddningstjänsternas handlingsprogram samt MSB:s vägledningar och projekt som granskats under litteraturstudien. Rapporter där framtidens räddningstjänster beskrivs presenteras även under detta avsnitt.

4.1 Vetenskapliga publiceringar

Efter sökningar på främst LUBsearch konstaterades att det finns begränsat antal studier som visar på hur räddningstjänsten arbetar eller bör arbeta för att bidra till Agenda 2030. Däremot erhöles några artiklar med indirekta kopplingar mellan räddningstjänst och Agenda 2030.

Kappetijn och Criel (2021) beskriver en direkt koppling mellan räddningstjänsten och Agenda 2030. Agendans syfte är att bidra till en social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling och Kappetijn och Criels (2021) artikel beskriver enbart den miljömässiga kopplingen som finns till räddningstjänsten. Författarna hävdar att räddningstjänstens miljöarbete kan bidra till mål 6, 13, 14 och 15. Räddningstjänstens användning av dricksvatten vid släckinsatser kopplas till mål 6 och 14 och författarna hävdar att andra lösningar som insamlat regnvatten behöver användas vid räddningsinsatser för att minska räddningstjänstens förbrukning av dricksvatten. Förorenat dricksvatten diskuteras även i artikeln genom att räddningstjänsten måste ta sitt ansvar för insamling av släckvatten innan det rinner ut i naturen och förorenar vatten och jord. Kopplat till mål 13 beskrivs räddningstjänstens bidrag till den globala uppvärmningen i form av koldioxidutsläpp och författarna hävdar att en ansträngning till att minska utsläppen måste ske inom räddningstjänsten. Förekomsten av skogbränder är kopplat till mål 15 och för att minska risken för att människor blir drabbade behövs samarbete med lokala myndigheter, för att hinna göra evakueringsplaner i tid (Kappetijn & Criel, 2021).

Martin (2019) beskriver kopplingen mellan olika hållbarhetsmål och förekomsten av brand. Det framkommer att genom brandens effekt på ekosystem i form av luftkvalité, jord, vatten och nederbördsmonster kopplas till mål 1, 2, 3, 6, 13, 14 och 15. Martin (2019) beskriver vidare att med ett brett perspektiv kan brand bidra till alla 17 globala hållbarhetsmål. I rapporten beskrivs målen relativt ingående men någon koppling till räddningstjänst återfinns inte.

Fire Impact Tool är ett verktyg som har tagits fram för räddningstjänster i Sverige där deras miljöpåverkan vid släckinsats kan beräknas (Amon, Gehandler, McNamee, McNamee, & Vilic, 2021). Modellen är framtagen för två scenarion där en bilbrand samt en inhägnad brand har använts. Verkettyget och rapporten har ingen explicit koppling till Agenda 2030 men det finns en indirekt påverkan på miljöområdet vilket kan kopplas till många mål i agendan däribland mål 6, 13, 14 och 15.

4.2 Handlingsprogram enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

LSO trädde i kraft 1 januari 2004 och reglerar bland annat kommunal räddningstjänst och syftar till enligt 1 Kap. §1 LSO (2003:778):

“Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.”

Enligt den föregående upplagan av LSO (SFS 2017:745) ska varje kommun tillhandahålla ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet där målet för verksamheten och vilka risker som kan leda till räddningsinsatser inom deras geografiska område ska beskrivas. Handlingsprogrammet ska antas av kommunfullmäktige varje ny mandatperiod i samråd med väsentliga myndigheter. Enligt LSO ska varje kommun även tillhandahålla ett handlingsprogram för räddningstjänst där utöver vilka risker som kan leda till räddningsinsatser inom sitt geografiska område även kommunens förmåga att klara av

de identifierade riskerna ska beskrivas. Vilken framtida kunskap kommunen avser sig att skaffa ska också ingå i handlingsprogrammet.

Den 1 januari 2021 uppdaterades LSO (SFS 2020:882) för att styra arbetet mot ett mer förebyggande perspektiv för att således minska konsekvenser av olyckor (Sveriges riksdag, 2020). Syftet med uppdateringen är att effektivisera räddningstjänstens arbete samt hantera framtida utmaningar. Förändringen innebär bland annat en förbättring av samverkan och samordningen mellan kommunala räddningstjänster, en tydligare ledningsorganisation med krav på kommunerna att upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten samt en förstärkt tillsyn med stöd till kommunerna (Sveriges riksdag, 2020). Förändringen ger även MSB mandat att under särskilda förhållanden ha möjlighet att prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser ur ett nationellt perspektiv (Sveriges riksdag, 2020). Den nya uppdateringen av lagen medför även att MSB blir tillsynsmyndighet. Enligt Justitiedepartementet (2020) förväntas ändringen av tillsynsmyndighet bidra till ett mer likvärdigt tillsynsarbete i hela Sverige.

Uppdateringen innebär också förändringar i handlingsprogrammet både kopplat till förebyggande verksamhet samt räddningstjänst. Uppdateringen beskriver tydligare vilka delar som ska ingå och beskrivas i handlingsprogrammet. Uppdateringen kring handlingsprogrammet behöver inte antas av kommuner förens 1 januari 2022. För att tydliggöra förändringen i handlingsprogrammet har MSB (2021a) skrivit en handbok för kommunala handlingsprogram enligt LSO. Handboken ger vägledning i vilken ordning och hur olika delar av handlingsprogrammets innehåll kan struktureras. Däremot nämner handboken ingenting om Agenda 2030 och ändringarna kopplade till agendan förväntats därmed inte bli drastiska. Justitiedepartementet (2020) hävdar att förändringen av handlingsprogrammen resulterar i en tydligare struktur. Detta gör att räddningstjänstens arbete kommer kunna jämföras vilket bidrar till ett mer likvärdigt skydd mot olyckor för samhällsmedborgarna. Uppdateringen av LSO omfattar inte en tydlig koppling angående räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030.

4.3 Studie av handlingsprogram

Följande avsnitt syftar till att undersöka huruvida det finns kopplingar mellan räddningstjänsternas handlingsprogram och Agenda 2030. Nyckelord med koppling till Agenda 2030-målen identifierades vid genomläsning av handlingsprogrammen. Med nyckelord avses områden som räddningstjänsten arbetar med och som går att koppla till agendan. Nyckelorden har en indirekt koppling till agendan och var inte förutbestämda vid genomläsning av handlingsprogrammen. En utförlig beskrivning av hur respektive räddningstjänst arbetar med de identifierade nyckelorden framgår inte i de studerade handlingsprogrammen. Detta medför att det är svårt att dra slutsatser om i vilken utsträckning räddningstjänsterna arbetar med nyckelorden. Att ord som kan kopplas till agendans mål finns i handlingsprogrammen visar dock på att det finns samband mellan räddningstjänsterna och Agenda 2030 även om det inte omnämns explicit. Vid genomläsningen identifierades mål som kopplas till räddningstjänsternas arbete enligt LSO samt mål utan koppling till LSO. Mål med koppling till LSO avser de mål som räddningstjänsterna bidrar till genom sitt arbete mot samhällsmedborgarna. Mål utan koppling till LSO avser de mål räddningstjänsterna bidrar till genom sitt interna arbete inom organisationen.

Nedan presenteras huruvida storstadsregionernas räddningstjänster i sina handlingsprogram har beaktat implementeringen av Agenda 2030 med koppling till LSO men även arbetet utan koppling till LSO. Handlingsprogrammen som har studerats är baserade på LSO (SFS 2017:745) då kommunerna inte hunnit anpassa handlingsprogrammen till de nya revideringarna ännu. De studerade handlingsprogrammen har varit gällande när studien genomfördes. Som tidigare nämnts har ett direkt samt ett indirekt arbete med agendan definierats i rapporten. Med ett direkt arbete menas att det finns en explicit koppling till agendan. Med ett indirekt arbete menas att det inte finns en explicit koppling till agendan men att arbetet ändå bidrar till agendans mål.

4.3.1 Stockholmsregionen

I Stockholmsregionen har handlingsprogram för Storstockholms brandförsvaret, Brandkåren Attunda och Södertörns brandförsvarsförbund studerats.

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

I handlingsprogrammet från SSBF har ingen direkt koppling till arbetet med Agenda 2030 redovisats (SSBF, 2014). Det går däremot att urskilja ett indirekt arbete mot flera av målen. SSBF nämner bland annat följande nyckelord som kommer att påverka deras arbete kopplat till LSO:

- Befolkningstillväxt
- Klimatpåverkan och klimatförändringar i form av extremväder
- Skyddsvärda vatten- och naturområden
- Rådgivning och utbildning
- Tillsyn och brandskyddskontroll

SSBF genomgår även ett arbete indirekt med Agenda 2030 kopplat till ämnen som psykisk ohälsa, jämställdhet samt energiförsörjning av fordon och fastigheter men här finns ingen koppling till LSO.

Brandkåren Attunda

Brandkåren Attunda har i sitt handlingsprogram inte specificerat ett direkt arbete med Agenda 2030 men precis som SSBF finns ett indirekt arbete mot flera av målen (Brandkåren Attunda, 2019). Följande nyckelord kopplat till Agenda 2030 baserat på deras uppdrag enligt LSO finns angivna i handlingsprogrammet:

- Befolkningstillväxt
- Klimatförändringar
- Utbyggd och komplex infrastruktur
- Polariserad befolkning
- Antagonistiska hot och handlingar
- Naturolyckor
- Minskat utanförskap
- Rådgivning och utbildning
- Tillsyn och brandskyddskontroll
- Brandvattenförsörjning

Brandkåren Attunda kopplar minskat utanförskap till en ökad otrygghet i samhället samt en ökad polarisering och argumenterar vidare att minskat utanförskapet bidrar till färre antal olyckor. Vidare arbetar Brandkåren Attunda även utan koppling till LSO aktivt för ett jämlikt och jämställt samhälle samt med socioekonomiska klyftor i samhället. Även energiförsörjningen av fordon och fastigheter arbetar de med utan koppling till LSO.

Södertörns brandförsvarsförbund (SBFF)

Södertörns brandförsvarsförbund är den enda räddningstjänsten som konkret beskriver sitt arbete med Agenda 2030 i sitt handlingsprogram (SBFF, 2019). De redogör för vilka mål de kan bidra till både kopplat till LSO men även som en samhällstillvänd aktör och arbetsgivare. Med avseende på SBFF:s grunduppdrag kopplat till olycksförebyggande och skadeavhjälpande arbete anser de kunna bidra till följande mål:

- Mål 3 – God Hälsa och välbefinnande
 - Arbete genom utbildning och effektiva räddningsinsatser
- Mål 6 – Rent vatten och sanitet åt alla
 - Arbete med metodval och effektiva räddningsinsatser
- Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
 - Bidra med kunskap i samhällets uppbyggnad
- Mål 11 – Hållbara städer och samhällen
 - Bidra med kunskap i samhällets uppbyggnad samt genom effektiva räddningsinsatser

SBFF anger även att de som samhällstillvänd aktör och arbetsgivare kan bidra till följande mål:

- Mål 5 – Jämställdhet
 - Genom att verka som föredöme för andra och som arbetsgivare
- Mål 7 – Hållbar energi för alla
 - Genom att se över energiförsörjning av fordon och fastigheter
- Mål 12 – Hållbar produktion och konsumtion
 - Genom att se över upphandlingar samt hantering av miljöfarliga och skadliga ämnen
- Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen
 - Genom att verka som föredöme samt delta i arbete för social hållbarhet.

För att uppnå dessa mål anges ett antal åtgärder som handlar om att utveckla miljöarbetet både genom val av produkter och leverantörer men också vid räddningsinsatser. Socialt engagemang och ansvarstagande ska stärka tilliten och förtroendet till räddningstjänsten och samhället i stort. Effektivisering av verksamheten nämns också som en åtgärd för att ge god ekonomisk hushållning och kvalitet. Det nämns även att flera av målen har starka beroenden och en åtgärd som SBFF vidtar kan både direkt och indirekt bidra till flera av målen, både de ovan nämnda men också övriga mål av Agenda 2030.

Dessutom framgår det i SBFF handlingsprogram att verksamheten är ISO 14001:2015 certifierade. ISO 14001:2015 är en miljöledning certifiering vilket ställer krav på att man identifierar miljömål och inför åtgärder för att minska organisationens miljöpåverkan (DNV, u.d.). Certifieringen omfattar SBFF:s arbete inom räddningstjänst, utryckande verksamhet och förebyggande arbete (SBFF, 2019).

Utöver vad som anges under avsnittet “Vi ska främja en hållbar utveckling” i SBFF:s handlingsprogram där arbetet med Agenda 2030 beskrivs går det även att urskilja andra mål som beaktas. Nyckelord som också anges i handlingsprogrammet kopplat till LSO är följande:

- Befolkningstillväxt
- Klimatförändringar
- Antagonistiska hot
- Pågående dödligt våld
- Socioekonomiska klyftor
- Byggnations- och infrastrukturutveckling
- Förtätning
- Utbildning och rådgivning till samhällsmedborgare
- Brandskyddskontroll och tillsyn

Dessa utmaningar har koppling till flertalet mål och indirekt arbetar SBFF med fler mål än vad de själva anger under avsnittet “Vi ska främja en hållbar utveckling” i handlingsprogrammet.

4.3.2 Göteborgsregionen

I Göteborgsregionen har handlingsprogrammet från Räddningstjänsten Storgöteborg studerats.

Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG)

I RSG:s handlingsprogram återfinns inget direkt arbete med Agenda 2030, däremot finns flertalet ämnen som berör många av agendans mål (RSG, 2019). Följande nyckelord kopplat till Agenda 2030 baserat på deras uppdrag enligt LSO återfinns i RSG:s handlingsprogram:

- Omfattande infrastrukturutveckling och byggnation
- Framkomlighet vid räddningsinsatser
- Antagonistiska hot
- Sociala risker, hot och våld
- Pågående dödligt våld
- Social oro och utanförskap
- Tillsyn och brandskyddskontroll
- Rådgivning och information
- Släckvatten

Noterbart är också att RSG har en miljöstrategi som utgår från fem områden där RSG:s miljöpåverkan är stor. Dessa områden är resor, kemikalier, avfall, energianvändning i fastigheter och fordon samt förorening av vatten (Grimm, 2021). Miljöstrategin har även kopplat de olika områdena till Agenda 2030 och anger att de kan bidra till mål 3, 6, 7, 12, 13 och 14 genom deras miljöarbete. I miljöstrategin har RSG även redogjort för vilka delmål som anses relevanta kopplat till de aktuella huvudmålen.

4.3.3 Malmöregionen

I Malmöregionen har handlingsprogrammet för Räddningstjänsten Syd studerats.

Räddningstjänsten Syd (RSYD)

RSYD har i sitt handlingsprogram inte specificerat någon direkt koppling till Agenda 2030. Det finns däremot flertalet områden där de indirekt arbetar med Agenda 2030 (RSYD, 2020). Följande nyckelord har identifierats i handlingsprogrammet med koppling till Agenda 2030 baserat på deras uppdrag enligt LSO:

- Stadsutveckling i form av förtätning, nya byggkonstruktioner och förändrad infrastruktur.
- Naturrelaterade risker
- Befolkningstillväxt
- Klimatförändringar
- Innovation
- Teknisk utveckling
- Social oro
- Rådgivning och utbildning
- Pågående dödligt våld
- Tillsyn

RSYD arbetar även med jämlikhet och jämställdhet med koppling till Agenda 2030 men här finns ingen direkt koppling till LSO.

4.3.4 Sammanställning av nyckelord

Baserat på de nyckelord som framtagits från handlingsprogrammen finns det kopplingar mellan räddningstjänsternas arbete och Agenda 2030 vilket presenteras i Tabell 2, antalet handlingsprogram som inkluderar nyckelord eller en direkt koppling till agendans mål presenteras också. Även om många handlingsprogram inte innehåller ett direkt arbete med Agenda 2030 finns det många indikationer på att räddningstjänsterna indirekt arbetar mot målen. I tabellen framgår det om målet har koppling till

LSO eller inte enligt författarnas bedömning. Som tidigare nämnts avser koppling till LSO de mål räddningstjänsterna bidrar till genom sitt arbete mot samhällsmedborgarna. Utan koppling till LSO avser de mål räddningstjänsterna bidrar till genom sitt interna arbete inom organisationen.

Tabell 2: Koppling mellan Agenda 2030 och räddningstjänsternas handlingsprogram

Mål	Nyckelord	Antal handlingsprogram	Beskrivning	Koppling till LSO
Mål 1 – Ingen fattigdom	Inga nyckelord har identifierats.	-	-	-
Mål 2 – Ingen hunger	Inga nyckelord har identifierats.	-	-	-
Mål 3 – God hälsa och välbefinnande	Inga nyckelord har identifierats.	1	SBFF:s handlingsprogram samt RSG:s miljöstrategi drar en koppling till mål 3.	Ja
Mål 4 – God utbildning	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning och rådgivning 	5	Arbetet grundar sig främst i utbildning av samhällsmedborgare.	Ja
Mål 5 - Jämställdhet	<ul style="list-style-type: none"> • Jämställdhet 	4	Arbetet handlar främst om jämställdhet inom organisationen.	Nej
Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla	<ul style="list-style-type: none"> • Skyddsvärda vattenområden • Släckvatten 	3	Arbetet handlar främst om deras påverkan på vattenkvalitén.	Ja
Mål 7 – Hållbar energi för alla	<ul style="list-style-type: none"> • Hållbar energi 	4	Arbetet handlar främst om att se över deras energiförsörjning av fordon och fastigheter.	Nej
Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Utbyggd och komplex infrastruktur • Teknisk utveckling • Innovation 	4	Arbetet handlar om att bidra med kunskap inom komplexa infrastrukturprojekt samt att utveckla metod och taktikval för framtida utmaningar.	Ja
Mål 10 – Minskad ojämlikhet	<ul style="list-style-type: none"> • Jämlikhet 	3	Arbetet handlar främst om jämlikhet inom organisationen.	Nej
Mål 11 – Hållbara städer och samhällen	<ul style="list-style-type: none"> • Befolkningstillväxt • Urbanisering • Förtätning • Tillsyn och brandskyddskontroll • Naturolyckor • Naturrelaterade risker • Byggnations- och infrastrukturutveckling • Framkomlighet vid räddningsinsatser • Brandvattenförsörjning 	5	Arbetet grundar sig i räddningstjänsternas delaktighet i planprocessen.	Ja
Mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion	Inga nyckelord har identifierats.	1	SBFF:s handlingsprogram samt RSG:s miljöstrategi drar en koppling till mål 12.	Nej

Mål 13 – bekämpa klimatförändringarna	<ul style="list-style-type: none"> • Klimatförändringar • Extremväder • Naturolyckor • Naturrelaterade risker 	4	Arbetet handlar främst om att se över räddningstjänstens påverkan på miljön och deras förmåga att hantera klimatrelaterade risker genom metod och teknikutveckling.	Ja
Mål 14 – Hav och marina resurser	<ul style="list-style-type: none"> • Skyddsvärda vattenområden 	1	Arbetet handlar främst om deras påverkan på vattenkvaliteten likt mål 6.	Ja
Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald	<ul style="list-style-type: none"> • Skyddsvärda naturområden 	1	Arbetet handlar främst om deras påverkan på skyddsvärda naturområden.	Ja
Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen	<ul style="list-style-type: none"> • Antagonistiska hot och handlingar • Social oro • Polariserad befolkning • Minskat utanförskap • Socioekonomiska klyftor • Pågående dödligt våld 	5	Arbetet handlar främst om olycksförebyggande åtgärder för att minska våld och kriminalitet i samhället.	Ja
Mål 17 – Genomförande och globalt partnerskap	Inga nyckelord har identifierats.	-	-	-

4.4 MSB:s vägledningar och projekt

För att påverka vad räddningstjänsterna arbetar med och på vilket sätt, tar MSB fram olika vägledningar och projekt kopplat till olika ämnesområden. Några av vägledningarna samt projekten har koppling till Agenda 2030 och ger räddningstjänsterna riktlinjer för hur de kan arbeta för att bidra till målen. En explicit koppling mellan vägledningarna och Agenda 2030 finns inte. Vägledningar och projekt med ett indirekt bidrag till mål 6, 9, 11, 13, 14, 15 och 16 av Agenda 2030 presenteras nedan.

Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla, Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna, Mål 14 – Hav och marina resurser och Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 6, 13, 14 och 15 har alla en stark koppling till miljöpåverkan och MSB har olika vägledningar inom området. Alfredsson och Carlsson (2006) redovisar hur ett utsläpp från en olycka sprider sig i luft, mark och vatten samt ger förslag på åtgärder som kan implementeras för att minska utsläppen. Alfredsson och Carlsson (2006) lägger stor vikt på det förebyggande arbetet vilket även poängteras av MSB (2020b). För att bygga ett robust samhälle är förändringar i metod- och teknikutveckling samt anpassning efter ett förändrat klimat viktigt (MSB, 2020b). Metod- och teknikutveckling tillsammans med olyckors miljöeffekter samt spridningsmodeller är områden som MSB bedriver forskning inom kopplat till räddningstjänst (MSB, 2019b). Metod och släckningstaktik nämns även som något som måste beaktas vid en olycka för att minimera miljökonsekvenserna både på lång och kort sikt (MSB, 2019b). I den nya vägledningen i skogsbrandsläckning föreslås naturliga brandbarriärer för att minska påverkan på djurlivet samt att vattennivån i sjöar som används vid släckinsatser ska beaktas (Hansen, 2020).

Utbildning inom miljöområdet är även något MSB bedriver. Bland annat utbildar MSB räddningstjänsterna att agera vid översvämning, vegetationsbrand, ras och skred (MSB, 2020b). Inom utbildningen Skydd mot olyckor (SMO) sker en kontinuerlig uppdatering av miljödelen för att ge nyutbildade brandmän kunskap om räddningstjänsternas miljöpåverkan och hur den kan minimeras (MSB, 2019b). MSB håller också på att ta fram en webbutbildning som beskriver klimatförändringarna

med anpassning till räddningstjänsterna (MSB, 2021c). Webbutbildningen ska inkludera arbetssätt och rekommendationer för hur räddningstjänsterna kan arbeta mot klimatanpassning. Generellt skriver MSB (2019b) att samarbetet med Sveriges räddningstjänster är avgörande för att minska miljöpåverkan vid räddningsinsatser och måste hela tiden förbättras.

Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

MSB vägleder räddningstjänsten när det kommer till teknikutveckling och innovationer. Kopplat till mål 9 har MSB tagit fram en vägledning om drönare som förväntas bli mycket användbara och höja förmågan inom räddningstjänsten (Melin, 2020). För att införa obemannade luftfartyg i räddningstjänsten krävs nya rutiner för att säkerställa flygsäkerheten vilket vägledningen ger riktlinjer för. MSB finns således som en hjälpare och ledande organisation när det kommer till nya innovationer och teknik som räddningstjänsten drar nytta av.

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen

MSB har en handbok med fokus på fysisk planering vilket har en stark koppling till mål 11. MSB hävdar att räddningstjänsten bör vara delaktig i samtliga skeden av planprocessen för att säkerställa ett hållbart byggande (MSB, 2021b). Genom delaktighet tidigt i planprocessen kan räddningstjänsten minimera olika risker samt förbättra förutsättningarna för räddningsinsatser. Även räddningstjänstens möjlighet till framkomlighet är en viktig del i planprocessen för säkra och hållbara samhällen. Tillsyn är en annan del av räddningstjänstens arbete som har stark koppling till mål 11. MSB har tagit fram en vägledning gällande tillsyn enligt LSO som ger riktlinjer för planeringen, genomförandet och uppföljningen av tillsynsarbetet (MSB, 2020a).

Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen

MSB har ett antal vägledningar kopplat till fredliga och inkluderande samhällen och mycket handlar om att minska anlagda bränder samt minska hot och våld mot blåljuspersonal. 2010 genomförde MSB en observationsstudie på utvalda räddningstjänststationer eftersom de har varit med om en eller flera händelser där personalen har blivit utsatt för våld eller hot under utryckning (MSB, 2010). Åtgärder som nämns i vägledningen är bland annat att möta ungdomar på ungdomsgårdar samt förstärka fönsterrutor på brandbilar. En annan vägledning ger räddningstjänsterna verktyg för hur man ska förhindra våld och hot på grund av social oro genom ett långsiktigt förebyggande arbete samt genom operativa förberedelser (MSB, 2018a). Det finns även en vägledning som handlar om samverkan vid pågående dödligt våld (PDV) i publik miljö (MSB, 2018b). Vägledningen beskriver de olika blåljusorganisationernas roller utifrån de olika lagar som styr organisationen, där räddningstjänsten utgår från LSO. Samverkan mellan olika aktörer är viktigt och lyfts fram i vägledningen. För att samverkan ska fungera under en PDV-händelse är det viktigt att aktörerna tillsammans har en utarbetad plan. Vägledningen betonar även vikten av den mentala förberedelsen vid en PDV-händelse vilket kan ske genom utbildning, planering och övning.

4.5 Framtidens räddningstjänst

2016 tog MSB fram en framtidsstudie med koppling till kommunal räddningstjänst (Florén, Krafft, & Pernemalm, 2016) och räddningstjänsterna Storstockholms brandförsvaret, Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Syd tog fram en gemensam framtidsstudie 2012 (SSBF, RSG, & RSYD, 2012). Framtidsutmaningar med koppling till Agenda 2030 nämns indirekt i båda studierna och nedan presenteras olika kopplingar.

Mål 11 - Hållbara städer och samhällen visar de båda framtidsstudierna starka kopplingar till och urbanisering samt förtätning är utmaningar som nämns. Förtätningen bidrar till att fler komplexa byggnader byggs där olika tekniska lösningar används för att uppfylla byggreglerna både över och under mark (SSBF et al., 2012). Detta påverkar räddningstjänstens metod- och taktikval eftersom stegbilarna inte är användbara under räddningsinsatser i höga byggnader. SSBF et al. (2012) ser även utmaningar när det gäller de tekniska installationerna vilket ställer krav på räddningstjänsternas kunskap och utbildning inom dessa system. För att framtida insatser ska ske så effektivt som möjligt behövs en bred

kunskap gällande olika byggnaders tekniska lösningar inom räddningstjänsterna. Florén et al. (2016) hävdar att personal med kompetens inom samhällsplanering behöver tillföras till räddningstjänsternas förebyggande avdelning för att möta förtätningens utmaningar på bästa sätt.

Andra utmaningar som har koppling till Agenda 2030 är klimatet vilket främst bidrar till *Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna*. Ökade variationer när det gäller nederbörd och torka är framtidsutmaningar som påverkar räddningstjänsten. Ökad nederbörd ger räddningstjänsten en viktig roll både i det förebyggande och operativa arbetet. I det förebyggande arbetet är räddningstjänsten med i planprocessen vilket ger dem möjlighet att påverka vart ett område ska byggas och vad för skydd som är nödvändigt att tillsätta (SSBF et al., 2012). Samtidigt under den operativa delen arbetar räddningstjänsten ofta med att pumpa ut vatten från källare eller viadukten när dessa översvämmas. Vid kraftig nederbörd är det inte säkert räddningstjänsten har tillräcklig beredskap för att hjälpa alla drabbade vilket gör det förebyggande arbetet ännu viktigare i framtiden för att människor ska undkomma olyckor som är väderrelaterade (SSBF et al., 2012). Florén et al. (2016) nämner andra kopplingar till klimatet där miljöansvaret vid räddningsinsatser troligen kommer att öka och hävdar att räddningstjänstens miljöpåverkan kommer diskuteras mer övergripande framöver. Idag är det främst användningen av skumsläckmedel som diskuteras. Florén et al. (2016) hävdar att antalet träbyggnader kommer att öka vilket ställer andra krav på räddningstjänstens vetskap om händelseförlopp jämfört med dagens byggnader. Omställningen till förnybar energi genom att solceller installeras på byggnader är en annan utmaning som påverkar räddningstjänstens insatser eftersom strömmen ofta inte går att stänga av. Dessa nya utmaningar ställer krav på nya metod- och taktikval hos räddningstjänsterna. Florén et al. (2016) hävdar att nya samarbeten med andra aktörer behövs för att klara av utmaningarna som klimatförändringarna påverkar. Samarbeten behöver ske över distriktgränser men även med andra aktörer som kan stötta räddningstjänsten både under och efter insats.

Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen är det tredje målet som de båda framtidsstudierna har koppling till. SSBF et al. (2012) skriver att social oro med koppling till gängbildning påverkar riskbilden i samhället. Riskbilden påverkas av vilka olyckor som kan ske inom området, hur ofta dessa inträffar och vilka konsekvenser som ges på människa, miljö samt egendom (SSBF, 2011). Den negativa påverkan på riskbilden kan påverka tid till insats genom att räddningstjänsten behöver poliseskort i utsatta områden för att skydda sig själva (SSBF et al., 2012). Florén et al. (2016) nämner också påverkan på riskbilden men med koppling till terrordåd vilket är en händelse som räddningstjänsten blir larmad på men som inte går att förbereda sig för genom verkliga händelser. För att minska den sociala oron i samhället menar Florén et al. (2016) att räddningstjänstspersonalen behöver spegla samhället vilket kan öka förtroende i vissa grupper av samhället där relationen idag är svag vilket även har koppling till *Mål 10 – Minskad ojämlikhet*.

5 Resultat av intervjustudie

I avsnittet presenteras intervjustudiens resultat. Intervjuerna grundar sig i den intervjuguide med tillhörande frågor som framtogs och återfinns i Bilaga B. Frågorna som ställdes under intervjuerna var framtagna för att ge svar på hur räddningstjänsterna i storstadsregionerna arbetar med Agenda 2030 kopplat till LSO samt MSB:s arbete med implementeringen av agendan relaterat till räddningstjänsten.

Olika frågor ställdes under intervjuerna med MSB respektive räddningstjänsterna. Avsnittet är uppdelat i en resultatdel som grundar sig på intervjuerna med MSB och en del som grundar sig på intervjuerna med räddningstjänsterna. Strukturen på resultatet har utgått från intervjuguiden. Underrubrikerna i respektive avsnitt utgörs av de huvudfrågor som användes under intervjuerna.

Under intervjuerna framkom det att de flesta räddningstjänsterna inte har något uttalat arbete med Agenda 2030 vilket gör att intervjusvaren till viss del är baserad på intervjupersonernas egna tolkningar och kopplingar till agendan. I de flesta fall är intervjupersonen den enda person som har just sin yrkestitel inom organisationen. Detta har bidragit till att enbart vilken räddningstjänst som intervjutillfället omfattade har valts att presenteras för att bibehålla anonymiteten. Samtliga intervjupersoner har en ledande roll inom respektive räddningstjänst och anses därmed ha en god uppfattning om organisationens övergripande arbete. Intervjupersonerna har även stor erfarenhet inom miljöområdet samt plan- och byggärenden vilket är två stora områden som räddningstjänsterna ser sig kunna bidra till kopplat till Agenda 2030. En anonymiserad förklaring av intervjutillfällena återfinns i Tabell 3 och det framgår även om det var en gruppintervju eller en enskild intervju som genomfördes.

Tabell 3: Förklaring av anonymiseringskoder av intervjupersoner

Intervjutillfälle med MSB	Avdelning
M1	Avdelning för räddningstjänst och olycksförebyggande
M2 (gruppintervju, 2 personer)	Lärare i farliga ämnen och miljö
Intervjutillfälle med räddningstjänst	Tillhörande räddningstjänst
R1	SSBF
R2	Brandkåren Attunda
R3 (gruppintervju, 3 personer)	SBFF
R4 (gruppintervju, 2 personer)	RSG
R5	RSYD

5.1 Resultat från genomförda intervjuer med MSB

Resultatet från intervjuerna med MSB presenteras nedan. Sammanlagt bestod respektive intervju av sju huvudfrågor vilket utgör strukturen för hur resultatet presenteras nedan. Eftersom inte alla frågor som var framtagna i intervjuguiden gav relevant information till denna undersökning presenteras enbart svar på fråga två, fyra och sex från intervjuguiden.

5.1.1 På vilket sätt försöker MSB implementera Agenda 2030 i de kommunala räddningstjänsterna?

Genom de två intervjuerna som genomfördes med personer anställda på MSB framkom det att MSB har ett väl utarbetat arbete med Agenda 2030 internt. Mätningar på hur arbetet bidrar till Agenda 2030 genomförs på varje avdelning som sedan vägs samman för att få en helhetsbild av MSB:s arbete med agendan. Det framkom även att MSB inte har några riktlinjer för hur räddningstjänsterna ska arbeta med Agenda 2030. Under intervju M1 framkom det att MSB inte kan styra räddningstjänsterna eftersom de går under kommunallagen vilket ger kommunerna ansvaret att detaljstyra räddningstjänsternas arbete.

Vidare förklarades det att MSB ger ut råd, hänvisningar och vägledning där vägledningarna har den största tyngden när det gäller MSB:s påverkan på räddningstjänstens arbete. Vägledningarna som MSB ger ut har koppling till många av Agenda 2030-målen och vid intervjutillfälle M1 förklarades att

vägledningarna har en baktanke som grundar sig i agendan. Det står dock inte explicit i de studerade vägledningarna att de har koppling till agendan. Det framkom även att MSB just nu jobbar med en vägledning om kontaminerat släckvatten och effekter på miljön vilket har koppling till *Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla*. Arbetet med att nå ut med MSB:s vägledningar till räddningstjänsterna är något som MSB jobbar med idag. Istället för att som tidigare enbart publicera vägledningen framkom det under intervju M1 att MSB även ger ut utbildningar och publicerar filmer för att nå ut till fler och på olika sätt. Vägledningarna kan vara väldigt konkreta och ge exempel på olika miljöeffekter och metodval vilket gör det lättare för räddningstjänsterna att ta till sig informationen.

Agenda 2030 är något som diskuteras på MSB:s räddningsledarutbildningar. Under intervjutillfälle M2 förklarades att i kurserna Räddningsledare A och B diskuteras agendan gruppvis och att målen gäller på stationen, övningsfältet och i samband med en insats. Kursdeltagarna får diskutera med varandra och komma på idéer hur man kan arbeta mot målen på olika sätt. På räddningsledarutbildningen RUB diskuteras agendan indirekt vilket de personerna som intervjuades vid M2 tycker kan ifrågasättas och anser att Agenda 2030 borde vara en del av RUB utbildningen också.

Under intervju M2 betonades MSB:s indirekta påverkan på räddningstjänsterna genom olika metoder och taktikval som kursdeltagarna lär sig på MSB:s utbildningar. Webbutbildningar är ett annat indirekt bidrag till Agenda 2030 som framkom under intervjuerna. Idag håller MSB tillsammans med ett antal räddningstjänster på att ta fram en webbutbildning kopplat till olika metodval när det gäller släckningsmetod och miljöpåverkan vilket bidrar till flera av agendans miljörelaterade mål.

5.1.2 På vilket sätt kommer förändringen av LSO påverka kommunikationen mellan MSB och räddningstjänsten kopplat till Agenda 2030?

Under båda intervjutillfällena med personal från MSB framkom det att de tror att uppdateringen av LSO kan påverka kommunikationen mellan MSB och räddningstjänsterna kopplat till agendan. Under M1 gav den intervjuade uttryck för att uppdateringen av LSO har störst påverkan på arbetet mot *Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* och *Mål 11 – Hållbara städer och samhällen*. Förändringen av LSO ställer krav på ett systematiskt förebyggande arbete vilket gör att tillsyn måste utföras på mer komplicerade objekt och inte enbart enkla byggnader. Vidare nämndes att den största miljöpåverkan på grund av brand är att byggnader brinner ner och sedan behöver byggas upp igen vilket gör det förebyggande arbetet viktigt.

Från M2 framkom det att de nya befattningarna med enhetligt ledningssystem (ELS) kan komma att bidra till arbetet med Agenda 2030. Med enhetliga befattningar på Sveriges räddningstjänster menar intervjupersonerna från M2 att kursdeltagarna på MSB:s utbildningar kan komma att påverkas. Förhoppningsvis har kursdeltagarna mer likartade arbetsuppgifter och ansvar på respektive räddningstjänst vilket gör det lättare att rikta utbildningar till ”rätt person”. Detta medför att personen kan påverka respektive räddningstjänsts arbete med ämnet i större utsträckning. Under M2 gav de intervjuade uttryck för att systematiska frågor, dit Agenda 2030 tillhör, måste diskuteras på en högre instans inom de olika räddningstjänsterna. Under intervjutillfälle M1 förklarades handlingsprogrammets påverkan av den uppdaterade LSO. Den intervjuade gav uttryck för att uppdateringen kommer göra handlingsprogrammen mer likvärdiga mellan de olika räddningstjänsterna vilket även gör de uppföljningsbara.

Trots att olika påverkande faktorer som förändringen av LSO kan komma att ha på räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030, var alla intervjupersoner från MSB överens om att en konkret koppling mellan uppdateringen av LSO och Agenda 2030 inte finns. Det gör det svårt att förutspå hur förändringen av LSO kommer påverka räddningstjänsternas arbete med agendan.

5.1.3 Hur anser du att MSB kan förbättra arbetet med Agenda 2030 kopplat till räddningstjänsten?

Under M1 gav intervjupersonen uttryck för att en explicit koppling till Agenda 2030 i MSB:s vägledningar kan förbättra räddningstjänsternas arbete med agendan. Intervjupersonerna från M2 nämnde att en ISO 14001:2015 certifiering bland räddningstjänsterna är en annan metod som kan påverka räddningstjänsternas arbete med agendan. Idag är Södertörns brandförsvarsförbund den enda räddningstjänsten som är certifierad enligt intervjupersonerna från M2.

5.2 Resultat från genomförda intervjuer med räddningstjänsten

Resultatet från intervjuerna med räddningstjänsterna presenteras nedan. Sammanlagt bestod respektive intervju av sju huvudfrågor vilket utgör strukturen för hur resultatet presenteras nedan. Fråga sex och sju har inte presenterats eftersom svaren inte tillfört information för att besvara hur räddningstjänsterna arbetar med Agenda 2030 samt vilka mål de arbetar mot. Frågan angående mätbara mål var inte en av huvudfrågorna men utgjorde en följdfråga till fråga två, frågan ansågs vara relevant för arbetet och därför har svaren presenteras.

5.2.1 Vilka av de 17 globala hållbarhetsmålen anser räddningstjänsterna ha möjlighet att påverka och hur arbetar de med Agenda 2030?

Under intervjuerna framkom det att räddningstjänsterna precis har börjat kartlägga sitt arbete med Agenda 2030 och arbetet förväntas bli tydligare inom kort. Trots att merparten av de intervjuade räddningstjänsterna inte har ett konkret arbete med agendan har arbetet mot många av målen kunnat identifieras under intervjuerna. Baserat på de genomförda intervjuerna är *Mål 1 – Ingen fattigdom* samt *Mål 2 – Ingen hunger* de två målen räddningstjänsterna inte ser sig kunna bidra till. Detta faller sig naturligt eftersom målen inte har någon direkt koppling till räddningstjänstens arbete. *Mål 17 – Genomförande och globalt partnerskap* har heller inte analyserats eftersom målet främst utgör en verktygslåda för hur de globala målen ska kunna bli verklighet.

Nedan presenteras räddningstjänsternas övergripande arbete med Agenda 2030 samt deras arbete med agendan kopplat till LSO. Det övergripande arbetet presenteras kortfattat eftersom det inte utgör huvudmålet med arbetet. Tabell 4 illustrerar antal intervjutillfällen som såg koppling till respektive Agenda 2030-mål.

Tabell 4: Antal intervjutillfällen som såg kopplingar till respektive Agenda 2030-mål.

Mål	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Antal intervjutillfällen	-	-	2	4	4	5	4	4	3	5	5	4	5	3	3	3	-

5.2.1.1 Räddningstjänstens övergripande arbete med Agenda 2030

Det övergripande arbetet som räddningstjänsterna utför med Agenda 2030 men som inte har en tydlig koppling till LSO är arbetet mot mål 5, 7, 8, 10 och 12. Arbetet kopplat till *Mål 5 - Jämställdhet* och *Mål 10 – Minskad ojämlikhet* grundar sig i rekryteringen och personalfördelning i organisationerna men många av räddningstjänsterna ser även en koppling till LSO och det likvärdiga skydd mot olyckor som LSO redogör för. Under intervju R5 beskrevs kopplingen till LSO genom att räddningstjänsterna ska vara likvärdig för alla. Från R3 drogs en koppling till tillsynprocessen där standardiserade metoder följs för att uppnå en likvärdig och rättvis bedömning. Arbetet mot mål 5 och 10 grundar sig fortfarande främst i räddningstjänstens övergripande arbete med agendan utan koppling till LSO och kommer därmed inte att undersökas vidare.

Samtliga intervjuade räddningstjänster gav en likartad bild av hur arbetet mot mål 7, 8, samt 12 bedrivs. Arbetet mot dessa mål sker främst internt och har därför ingen koppling till räddningstjänsternas uppdrag enligt LSO. Arbetet mot *Mål 7 - Hållbar energi för alla* sker till största del genom att räddningstjänsterna undersökt alternativa bränslen till deras brandbilar som HVO100 och elbilar samt

att installera solceller på deras brandstationer. *Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* handlar främst om att räddningstjänsten förhåller sig till de lagar och avtal som gäller för anställda. *Mål 12 - Hållbar Konsumtion och produktion* handlar till största del om räddningstjänsterna kemikalieanvändning och avfallssortering vilket sker internt.

5.2.1.2 Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 kopplat till LSO

Nedan presenteras räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030 kopplat till deras grunduppdrag enligt LSO. Resultatet presenteras för respektive mål eftersom svaren ifrån intervjuerna utgjorde konkreta kopplingar till de specifika målen.

Mål 3 – God hälsa och välbefinnande

Intervjupersonerna från R1 och R3 var de enda som kopplade arbetet mot mål 3 till LSO. Att säkerställa naturvärden och förhindra föroreningar är något som intervjupersonen från R1 anser går att koppla till räddningstjänstens arbete enligt LSO. Arbetet med föroreningar är något som beskrevs under samtliga intervjutillfällen men kopplades främst till mål 6, 12, 14 och 15. Från intervju R3 förklarades att SBFF har ett definierat arbete mot mål 3 genom att stärka den enskildes förmåga både inom den egna organisationen och samhällsmedborgaren. Det framkom även att de arbetar mot målet genom utbildning för att minska antalet bränder i hem och effektiva räddningsinsatser.

Mål 4 – God utbildning

Kopplat till mål 4 nämnde intervjupersonen från R5 att kunskapspåbyggnad av samhällsmedborgaren är ett av räddningstjänstens största uppdrag. Vidare framkom det från intervju R4 att man informerar om brandskydd och olycksskydd i samhället samt utbildar personal i olika företag och skolelever. Studerar man däremot delmålen är de mer kopplade till att alla ska ha rätt att gå i skolan vilket intervjupersonerna från R3 redogjorde för och ser därmed ingen koppling till mål 4.

Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla

Baserat på intervjuerna är mål 6 ett väldigt centralt mål för räddningstjänsterna och samtliga räddningstjänster ser en stor möjlighet att bidra till målet samt att arbetet mot målet även har tydliga kopplingar till mål 13, 14 och 15. Mycket av arbetet kopplat till målet grundar sig i att minska utsläpp och föroreningar i vattendrag, sjöar och hav. Från intervju R3 framgick det att de arbetar med olika metoder för att motverka föroreningar av släckvatten vid insatser. Det framgick också från intervjun att det finns ett tänk kring vattenförbrukning och att vatten tas initialt från brandposter men i senare skeden ska de alltid söka efter öppna vattendrag för att minska förbrukningen av dricksvatten. Generellt beskrevs räddningstjänsternas arbete med hantering av släckvatten för att minska utsläpp och föroreningar i naturen under samtliga intervjutillfällen med räddningstjänsterna. Släckning med skum är också något som samtliga räddningstjänster beaktar och försöker undvika i den mån det är möjligt. Från intervju R4 förklarades att de kan få frågor om släckvattenhanteringen som är kopplat till Plan- och bygglagen där RSG kan vara delaktig som sakkunnig. Intervjupersonerna från R4 berättade även att de genomför studier på vissa av deras stationer där de mäter mängden släckvatten som används vid olika insatser, detta för att kunna dimensionera släckvattenhanteringen bättre framöver. Under intervju R4 nämndes även att släckmetoden "*låt skiten brinna*" (LSB) används vilket innebär att man låter objektet brinna ner helt istället för att göra en släckinsats för att minska påverkan på miljön.

Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Innovationer är en stor del av samhällsutvecklingen och arbetet mot ett mer hållbart samhälle. Under intervju R4 förklarades vikten av delaktigheten i planprocessen eftersom det ger dem möjlighet att kunna förmedla vilka risker deras utryckningspersonal kan tänkas stöta på vid insatser. Under intervju R3 diskuterades det att de kan bidra genom kunskap i alternativa byggnadsmaterial och att organisationen gör medvetna val i att medverka i innovationsprojekt. Från intervju R4 och R5 framkom det att både RSG och RSYD medverkar i forsknings- och utvecklingsprojekt. Under intervju R4 nämndes det att RSG driver ett projekt tillsammans med MSB för att minimera riskerna på skadeplatser och utreder också om AR (Augmented reality)/VR (Virtual reality) kan användas som en övningsmetod

för brandmän. Vidare förklarades det att digitala simuleringar är något som organisationen använder sig av vilket minskar utsläpp av kemikalier och rök. Det framkom även att RSG använder sig av innovationer som sensorer och robotar på insatser vilket gör att utryckningspersonal inte behöver utsätta sig för onödiga risker.

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen

Baserat på intervjuerna framkom det att mål 11 är ett centralt mål för räddningstjänsterna och eventuellt det mål som har störst anknytning till räddningstjänsternas uppdrag. Något som framkom under samtliga intervjutillfällen med räddningstjänsterna var att när det kommer till att bygga hållbara städer och samhällen har räddningstjänsten stor möjlighet att hjälpa till genom att bidra med deras kompetens i planprocessen. Vid översikts- och detaljplaner finns det stor möjlighet att genom det förebyggande arbetet motverka olyckor. Under intervju R4 förklarades det att utmaningar kopplat till målet är förtätning av städer vilket generellt sett leder till sämre genomströmning av trafik som i sin tur kan resultera i sämre responstid för räddningstjänsten. Från intervju R3 framkom det också att placering av byggnader är något som är viktigt att beakta i planprocessen. De nya ofta mer komplexa husen är också något som är en utmaning för räddningstjänsten och hur man går till väga för att släcka dem. Solpaneler som installeras på allt fler byggnader identifieras som en utmaning när det kommer till släckningsarbetet.

Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna

Mål 13 är ett centralt mål för räddningstjänsterna och samtliga intervjuade räddningstjänster ser en koppling till detta mål och arbetet liknar det mot mål 6. Kopplingen till LSO är tydlig där det framförallt är metod- och taktikval vid räddningsinsatser som detta mål kopplas ihop med. Under intervju R4 framkom det att RSG, SSBF och RSYD ingår i ett projekt tillsammans med RISE, Brandskyddslaget, Lunds universitet och MSB som handlar om att minska miljöpåverkan vid räddningsinsats genom olika släckmetoder och taktikval som framförallt riktar sig till insatsledare och brandmän.

Mål 14 – Hav och marina resurser

Räddningstjänsternas arbete mot mål 14 liknar arbetet mot mål 6 och handlar främst om att förhindra utsläpp av skadliga ämnen i vattendrag och hav vid släckinsatser. Under intervju R3 framkom det att en tydlig koppling till det operativa arbetet går att urskiljas och framförallt när det kommer till släckinsatserna där kontaminerat släckvatten alltid bör beaktas vid släckningsarbetet. Det diskuterades också att så fort utsläpp sker i vattendrag kontaktas miljökontoret eller tjänsteman i beredskap för att åtgärda föroreningen. Från intervju R4 framkom det att RSG samarbetar med sjöräddningen där de hjälper till vid oljeanläggningar/depåer.

Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald

Precis som mål 14 liknar räddningstjänsternas arbete mot mål 15 väldigt mycket arbetet mot mål 6. Enligt de intervjuade räddningstjänsterna handlar det främst om att beakta släckvatten och kemikalieanvändning för att inte förorena naturen vilket påverkar ekosystem och den biologiska mångfalden. Generellt sett är mål 15 inget som räddningstjänsterna ser en direkt koppling till utan det är mer indirekt i form av hanteringen av släckvatten och kemikaliehantering som egentligen har en tydligare koppling till andra mål.

Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16 nämnde flertalet av de intervjuade räddningstjänsterna att de arbetar mot och arbetet sker främst olycksförebyggande. Under intervju R3 förklarades det att SBFF arbetar indirekt mot målet genom att stärka andra aktörer i arbetet mot socialt utsatta grupper. Arbetet sker även direkt genom att de träffar ungdomar på ungdomsgårdar och har aktiviteter tillsammans. Det framkom även från intervju R3 att SBFF samarbetar tillsammans med två av deras medlemskommuner med mentorskap för att förebygga kriminalitet. Från intervju R2 och R4 beskrivs deras arbete mot mål på ett liknande sätt jämfört med SBFF. Brandkåren Attunda arbetar mot målet genom skolbrandmän vilket innebär att de har personer som ansvarar för en skola och medverkar på ungdomsgårdar och genomför aktivitet med ungdomar.

RSG använder projektet ”*människan bakom uniformen*” (MBU) vilket innebär att de visar upp sig och berättar vad en brandman gör i samhället för att vinna medborgarnas förtroende.

5.2.2 Finns det något samarbete med andra aktörer i arbetet med Agenda 2030?

Baserat på samtliga intervjutillfällen har det framkommit att räddningstjänsterna inte har något uttalat samarbete med andra aktörer när det kommer till Agenda 2030. Däremot, likt arbetet med agendan finns det många samarbeten som indirekt går att koppla till målen. Samarbeten som nämns när det kommer till det indirekta arbetet är bland annat med kommuner, länsstyrelser, andra blåljusorganisationer och räddningstjänster. Från intervju R1 framkom det att SSBF har ett miljö nätverk tillsammans med SBFF, RSG och MSB vilket indirekt är ett samarbete som kan bidra till agendans mål. Överlag efterfrågar de intervjuade räddningstjänsterna ett ökat samarbete med kommuner, MSB men även andra räddningstjänster när de gäller arbetet med Agenda 2030. Ett ökat samarbete kan leda till att räddningstjänstens arbete med agendan konkretiseras.

5.2.2.1 Har räddningstjänsterna några mätbara mål kopplat till Agenda 2030?

På frågan om räddningstjänsterna har några mätbara mål svarade alla att de inte mäter deras bidrag till Agenda 2030. De flesta räddningstjänsterna arbetar indirekt mot målen som beskrivits ovan och i det indirekta arbetet med agendan förs även statistik på vissa områden. SBFF är den enda räddningstjänsten som har ett uttalat arbete med Agenda 2030 och från intervju R3 framgick det att SBFF redovisar deras miljöarbete men även förbrukning av el, värme, transportmedel, skum och släckvatten. Intervjupersonerna från R3 menar på att MSB kräver att man mäter många av dessa parametrar. Övriga mätbara parametrar kopplat till agendan är händelserapporter, informationsträffar, antal skolbrandmän och hur många skolklasser de möter, koldioxidutsläpp, kemikalieanvändning, avfallshantering, responstid och remissvar.

5.2.3 Hur kommer uppdateringen av LSO påverka räddningstjänstens arbete med Agenda 2030?

De intervjuade räddningstjänsterna anser att uppdateringen av LSO kommer ge små indirekta förändringar kopplat till Agenda 2030. Allt större fokus ställs på det förebyggande arbetet vilket kan bidra till *Mål 11 – Hållbara städer och samhällen* men en konkret koppling till Agenda 2030 ställer uppdateringen av LSO inget krav på. Från intervju R2 framkom det att förändringen i tillsynsansvarig myndighet som nu är MSB också kan påverka vissa av de globala målen men det beror på vilka krav MSB kommer att ställa på tillsynsarbetet. Under intervjuerna diskuterades att det snarare är organisationens egna ambitioner som kommer bidra till arbetet med Agenda 2030 än förändringen av LSO.

5.2.4 Vad har räddningstjänsterna för riktlinjer från MSB och kommuner angående arbetet med Agenda 2030?

Från samtliga intervjuer med räddningstjänsterna har det framkommit att varken MSB eller kommunerna har några riktlinjer för hur räddningstjänsterna ska arbeta med Agenda 2030. Under intervju R1 framkom det att SSBF har påtryckningar från kommunen att se över miljöpåverkan vid räddningsinsats vilket indirekt kan kopplas till agendan. Vidare framkom det att MSB också har en indirekt påverkan genom olika utbildningar och vägledningar/rapporter men det finns en osäkerhet på huruvida MSB själva har kopplat detta till Agenda 2030. Från intervju R2 nämns det att hållbar utveckling förekommer i kommunens styrande handlingsprogram vilket också indirekt kan kopplas till agendan. Under intervju R4 förklarades det att RSG är med i ett miljöforum tillsammans med MSB där miljöfrågan främst med koppling till den operativa verksamheten diskuteras vilket har en indirekt koppling till Agenda 2030. Från intervju R5 önskas det att MSB tar agendan som helhet och inte enbart fokuserar arbetet på jämställdhet och miljöpåverkan vilket MSB har gjort tidigare.

6 Analys av litteratur- och intervjustudien

I detta avsnitt presenteras ett sammanslaget resultat baserat på litteratur- och intervjustudien för att kartlägga räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030. Det indirekta arbetet med Agenda 2030 visar sig ske i stor utsträckning och precis som framgick under intervjuerna har räddningstjänsterna precis börjat kartlägga sitt arbete med agendan. Resultatet baserat på räddningstjänsternas handlingsprogram och resultatet från intervjustudien ger en relativt likvärdig syn över vilka mål räddningstjänsten arbetar mot både med och utan koppling till LSO. Tabell 5 presenterar räddningstjänsternas arbete kopplat till LSO (orange markering) samt deras övergripande arbete utan koppling till LSO (blå markering). I figuren jämförs resultatet från intervjustudien och de studerade handlingsprogrammen.

Tabell 5: En övergripande kartläggning av vilka mål räddningstjänsterna arbetar mot med koppling till Agenda 2030 baserat på intervjustudien och handlingsprogram. **Orange** markering tyder på arbetet kopplat till Agenda 2030 och LSO och **Blå** markering visar de mål som inte har en tydlig koppling till LSO men som räddningstjänsterna ändå bidrar till.

Resultat	Agenda 2030-mål																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Handlingsprogram			Orange	Orange	Blå	Orange	Blå		Orange	Blå	Orange	Blå	Orange	Orange	Orange	Orange	Blå	
Intervjustudie			Orange	Orange	Blå	Orange	Blå	Blå	Orange	Blå	Orange	Blå	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	

6.1 Räddningstjänstens huvuduppdrag

LSO är den lagstiftning som säger att kommunen ska tillhandahålla räddningstjänst och utgör det huvudsakliga uppdraget för räddningstjänstens arbete. Enligt 3 Kap. §1 LSO (2003:778) ska räddningstjänst skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö genom att se till att åtgärder genomförs som förebygger bränder och andra olyckor. Under intervjutillfälle R1 och R5 framkom det att *Mål 11 – Hållbara städer och samhällen* är det mål som räddningstjänsten har tydligast koppling till och kan bidra till i stor omfattning. Uppdraget med att förebygga olyckor i samhället har en stark koppling till mål 11 och eftersom räddningstjänsterna är delaktiga i planprocessen är de med och påverkar hur man bygger hållbart ur ett säkerhetsperspektiv. Räddningstjänsternas olycksförebyggande arbete i form av tillsyn är också viktigt för att uppnå hållbara städer och samhällen. Delaktigheten i planprocessen har även en stark koppling till miljöområdet där det handlar om att förebygga naturrelaterade olyckor samt att bedöma hur miljömässiga byggnadsmaterial används utan att påverka säkerheten. Således kan mål 11 ses som det övergripande målet räddningstjänsterna arbetar mot.

Utöver huvudmålet har räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 kopplat till LSO delats upp i två inriktningsområden. De två områdena är *miljö* och *samhälle* och samtliga Agenda 2030-mål som räddningstjänsterna arbetar mot med koppling till LSO har täckts in under dessa områden. I följande avsnitt diskuteras räddningstjänsternas arbete kopplat till miljöpåverkan och olycksförebyggande mer detaljerat.

6.2 Miljö – minska föroreningar

Ett av inriktningsområdena som har identifierats är miljöområdet där arbetet främst handlar om att minska föroreningar. Miljöarbetet är en viktig del i räddningstjänsternas organisation och blir alltmer grundläggande för varje år som går. Fler och fler större räddningstjänster har idag en miljöstrateg anställd för att se över organisationens arbete utifrån ett miljöperspektiv. Många av Agenda 2030-målen har en tydlig koppling till miljöområdet vilket också resulterade i att samtliga intervjuade räddningstjänster kopplade sitt miljöarbete till många av målen. Att minska föroreningar kopplas främst till det operativa arbetet där det handlar om hanteringen av släckvatten för att begränsa föroreningar i natur- och vattenområden. Baserat på intervjustudien dras kopplingar med räddningstjänstens miljöpåverkan till *Mål 3 – God hälsa och välbefinnande*, *Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla*, *Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna*, *Mål 14 – Hav och marina resurser* och *Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald*. Arbetet för att uppnå målen sker på liknande sätt där störst fokus är på att motverka föroreningar av släckvatten vid insatser. I litteraturstudien där bland annat handlingsprogrammen granskades framgick det att räddningstjänsten arbetar med klimatförändringar, att skydda vatten- och

naturområden samt hantering av släckvatten vilket också har en tydlig koppling till dessa mål. Även Kappetijn och Criel (2021) nämner i sin rapport att räddningstjänsterna bidrar till de miljörelaterade målen av agendan.

För att minska räddningstjänsternas miljöpåverkan krävs förändring och speciellt med inriktning på släckningstaktik. Utveckling inom metod och taktikval är ett område som MSB forskar inom (MSB, 2019b) och området bedöms som ytterst viktigt för att räddningstjänsterna ska klara av konsekvenserna av klimatförändringarna. Ett verktyg som har tagits fram för att hjälpa räddningstjänsterna i denna fråga är Fire Impact Tool (Amon et al., 2021). Utbildning angående räddningstjänstens påverkan på miljön är också viktigt. Generellt har MSB:s utbildningar fått ett större miljöfokus de senaste åren och är något som uppdateras kontinuerligt för att ge nyutbildade brandmän kunskapen som krävs för att bidra till en hållbar framtid (MSB, 2019b).

Utbildning inom miljöfrågan behövs även för redan anställda brandmän och MSB har nu tillsammans med ett antal räddningstjänster tagit fram en webbutbildning för att vägleda räddningstjänsterna i arbetet med klimatanpassning. Webbutbildning har nämnts genomgående under studien som ett arbetssätt att bidra till miljömålen av Agenda 2030. Vattenförbrukningen och användningen av dricksvatten vid räddningsinsatser är något som diskuteras under intervjuerna vilket också Kappetiji och Criel (2021) menar har en tydlig koppling till de miljörelaterade målen och räddningstjänst. SBBF och RSG bedriver idag olika projekt för att minska användningen av dricksvatten vid räddningsinsatser. MSB (2019b) hävdar att ett samarbete med Sveriges räddningstjänster är avgörande för att minska räddningstjänsternas bidrag till miljöföroreningar.

Förutom operativa åtgärder som räddningstjänsterna kan beakta för att minska deras miljöpåverkan är det förebyggande arbetet även viktigt inom detta område (Alfredsson & Carlsson, 2006; MSB, 2020b). Förebyggande åtgärder sker främst genom att beakta framtida naturrisker i stadplaneringen samt att bedöma om miljömässiga byggnadsmaterial är tillräckligt säkert vilket har en starkare koppling till räddningstjänsternas olycksförebyggande arbete och mål 11. Det kan finns motstridigheter mellan säkerhet och miljömässiga byggmaterial vilket är något som räddningstjänsterna behöver förhålla sig till.

Sammanfattningsvis nämns arbetet inom miljöområdet genomgående under litteratur- och intervjustudien. Det är således tydligt att räddningstjänsterna har en stark koppling till miljöarbetet i helhet och att skydda vatten- och naturområden från föroreningar i synnerhet. Florén et al. (2016) menar på att miljöansvaret vid räddningsinsatser troligen kommer att öka vilket kommer ställa större krav på räddningstjänsternas arbete med miljöfrågan framöver.

6.3 Samhälle – förebygga olyckor

Det andra inriktningsområdet som räddningstjänsterna arbetar med kopplat till Agenda 2030 och LSO är det olycksförebyggande arbetet i samhället. Räddningstjänstens grundläggande uppgift är att förebygga samt att minska konsekvenserna av olyckor på människor, egendom och miljö (MSB, 2021d). Det olycksförebyggande arbetet är något som är tydligt förankrat i räddningstjänsternas organisation och det framkommer från handlingsprogrammen, MSB:s vägledningar och intervjuerna att arbetet med att förebygga olyckor är ett av deras huvuduppdrag. Mål 4, 9, 11 och 16 har alla en stark koppling till det olycksförebyggande arbetet vilket beskrivs nedan.

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen har en tydlig koppling till räddningstjänstens förebyggande arbete genom samhällsplanering och delaktighet i planprocessen. Nyckelord som nämns i handlingsprogrammen är byggnations- och infrastrukturprojekt, befolkningstillväxt, framkomlighet vid räddningsinsats samt förtätning. Förtätning och urbanisering är även områden som nämns som utmaningar i framtidsstudierna (SSBF et al., 2012; Florén et al., 2016) och framkom under intervju R4. Utmaningar kopplat till detta är påverkan på responstiden och framkomligheten för räddningstjänsterna vid insats. Förtätningen bidrar även till att högre byggnader med komplexa lösningar byggs vilket är en

utmaning som påverkar räddningstjänsten och deras möjlighet till räddningsinsats. Dessa utmaningar kan räddningstjänsterna påverka genom sin delaktighet i planprocessen. Räddningstjänsten är remissinstans när det gäller plan- och byggärenden vilket gör att de kan bidra med kompetens inom säkerhetsfrågan. Genom sin position är de med och påverkar olycksförebyggande åtgärder både i nybyggnationer och ombyggnationer för en säkrare framtid.

MSB har tagit fram en handbok med fokus på fysisk planering. För att säkerställa ett hållbart och säkert byggande hävdar handboken att räddningstjänsten ska vara delaktig i samtliga stadier av planprocessen (MSB, 2021b). Genom delaktighet tidigt i processen kan förutsättningarna för en framtida insats förbättras (MSB, 2021b) och medvetengöra utryckningspersonal om vilka risker som finns i det tillkallade objektet. Även räddningstjänstens tillsynsarbete och brandskyddskontroller av olika byggnader och verksamheter har en tydlig koppling till mål 11 och det olycksförebyggande arbetet.

Mål 11 har även tydliga kopplingar till *Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*, där innovationer är en stor del av samhällsutvecklingen och grundläggande för att nå ett mer hållbart samhälle. Innovationer gör byggnader mer komplexa och kräver tekniska lösningar samt andra metod- och taktikval från räddningstjänsterna. Att räddningstjänsterna tar fram nya rutiner och kunskap om hur de brandtekniska lösningarna fungerar i det tillkallade objektet är nödvändigt för att kunna göra en effektiv räddningsinsats.

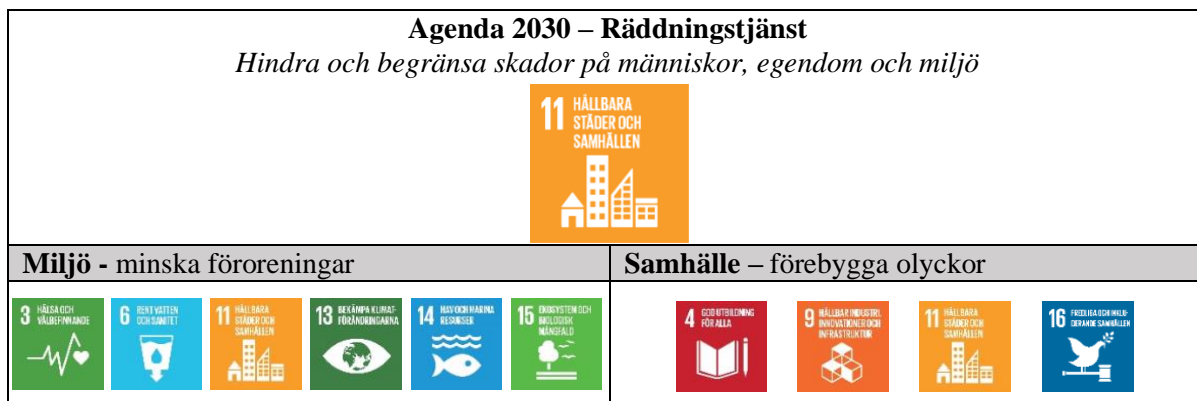
Förutom delaktighet i den fysiska planeringen är utbildning en annan viktig olycksförebyggande åtgärd som räddningstjänsten arbetar med. Utbildning sker främst med koppling till *Mål 4 – God utbildning* samt *Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen*. Arbetet mot mål 16 sker främst genom att räddningstjänsterna träffar ungdomar och människor från utsatta områden för att på så sätt minska kriminalitet i form av anlagda bränder vilket indirekt resulterar i ett olycksförebyggande arbete. Olika projekt används för att möta ungdomarna och under intervjustudien nämns skolbrandmän och människan bakom uniformen som projekt räddningstjänsten arbetar med. Även samarbeten med kommuner i form av mentorskap för att förhindra kriminalitet är åtgärder räddningstjänsten arbetar med för att minska den sociala oron i samhället.

Social oro är ett vanligt förekommande ord i de studerade handlingsprogrammen och en utmaning som påverkar räddningstjänsten i deras arbete. Social oro påverkar riskbilden negativt vilket kan få påverkan på räddningstjänsterna insatstid eftersom poliseskort kan behövas (SSBF et al., 2012). Därmed är räddningstjänstens arbete för att minska social oro viktigt för att kunna uppfylla kravet om ett likvärdigt skydd mot olyckor som LSO säger. För att vägleda räddningstjänsterna i deras arbete med social oro har MSB tagit fram en vägledning som ger räddningstjänsten verktyg att förhindra våld och hot på grund av social oro (MSB, 2018a). Med koppling till mål 16 nämns även antagonistiska hot och PDV i handlingsprogrammen. För att en så effektiv räddningsinsats som möjligt ska kunna ske vid en sällsynt händelse som en PDV-händelse betonas den mentala förberedelsen bland räddningstjänstpersonal som viktig (MSB, 2018b; Florén et al., 2016). Detta är ett arbete som räddningstjänsterna kommer att behöva utveckla framöver.

Även om arbete mot mål 4 och 16 båda kopplas till utbildning är den största skillnaden målgruppen som arbetet riktas mot. Mål 4 har en målgrupp som innefattar alla samhällsmedborgare och inte enbart medborgare i vissa utsatta områden som mål 16. Under intervjustudien såg flera räddningstjänster en tydlig koppling mellan mål 4 och utbildning av samhällsmedborgare i brand och andra olycksförebyggande insatser. 2 Kap. av LSO ställer krav på den enskildes förmåga att hantera olyckor och enligt 3 Kap. 2§ utför räddningstjänsterna kommunens arbete med att utbilda den enskilde i dessa frågor.

6.4 Kartläggning av räddningstjänsterna arbete med Agenda 2030

Baserat på litteratur- och intervjustudien resulterade undersökningen av räddningstjänstens implementering av Agenda 2030 kopplat till LSO i ett huvudmål och två inriktningsområden. Som tidigare diskuterats är det *Mål 11 – Hållbara städer och samhällen* som är tydligast förankrat i räddningstjänstens verksamhet och har en tydlig koppling till de båda inriktningsområdena. Arbetet mot samtliga Agenda 2030-mål med koppling till LSO har sedan delats upp i ett miljö- och ett samhällsområde. Arbetet kopplat till miljöområdet handlar främst om att minska föroreningar och inom samhällsområdet är det olycksförebyggande arbetet som står i fokus. En övergripande kartläggning av räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030 med koppling till LSO illustreras i Figur 2.

Figur 2: Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 kopplat till LSO.

7 Diskussion

Diskussionen är uppdelad i fem delar: (1) Likheter och skillnader mellan handlingsprogram och intervjustudien, (2) skillnader mellan MSB:s och räddningstjänstens syn på implementeringen av Agenda 2030, (3) skillnader i hur räddningstjänsterna tolkar de olika målen, (4) osäkerheter och felkällor i undersökningen samt (5) förbättringsåtgärder kopplat till räddningstjänstens arbete med Agenda 2030.

7.1 Likheter och skillnader mellan handlingsprogram och intervjustudien

Resultatet framtaget från räddningstjänsternas handlingsprogram samt intervjustudien gav en likartad bild av vilka mål räddningstjänsterna arbetar mot, både med och utan koppling till LSO. Däremot gav intervjuerna en bredare bild av hur räddningstjänsterna bidrar till agendan. Handlingsprogrammen granskades och efter det togs nyckelord fram kopplade till Agenda 2030. Detta gjorde det dock svårt att dra allt för stora slutsatser om vilka mål räddningstjänsterna arbetar mot eftersom Agenda 2030 endast nämndes explicit i handlingsprogrammet från SBBF och någon tydlig förklaring om hur arbetet med nyckelorden inte framgick. Många av nyckelorden förekommer i samtliga handlingsprogram vilket tyder på att liknande utmaningar identifierats samt att arbetet i många fall är liknande räddningstjänsterna emellan. Under intervjustudien gavs möjligheten att förklara räddningstjänstens arbete med agendan fritt och samtliga räddningstjänster nämnde deras delaktighet i planprocessen samt deras miljömässiga arbete som två konkreta områden med koppling till Agenda 2030. Det visar på att likheter mellan räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030 även påvisades under intervjuerna.

Tabell 5 visar på en skillnad mellan handlingsprogrammen och intervjuerna när det gäller mål 8 och 16. Baserat på handlingsprogrammen har mål 16 både kopplats till räddningstjänsternas övergripande arbete och arbetet de utför baserat på deras uppdrag enligt LSO. Detta beror på att SBBF som har ett uttalat arbete med Agenda 2030 anser att de arbetar mot mål 16 som en samhällstillvänd aktör och arbetsgivare. Författarna anser dock att arbetet har en koppling till LSO och det olycksförebyggandet arbetet. Detta eftersom arbetet mot mål 16 leder till minskat antal olyckor och insatser som räddningstjänsterna blir larmad på och är ett viktigt arbete för säkra samhällen.

7.2 MSB:s syn på implementeringen av Agenda 2030 jämfört med räddningstjänsten

Under intervjuerna med MSB respektive räddningstjänsterna har det framkommit att det finns skillnader mellan hur de olika aktörerna ser på implementeringen av Agenda 2030. De största skillnaderna gäller synen på MSB:s vägledning samt den uppdaterade LSO:s påverkan på räddningstjänsternas arbete med agendan.

Under intervjuerna med MSB framkom det att de internt har ett välutarbetat arbete med Agenda 2030 men några riktlinjer till räddningstjänsterna om hur de ska arbeta med agendan finns inte idag. MSB påverkar räddningstjänsterna i deras arbete genom vägledningar, utbildningar, hänvisningar och föreskrifter men har svårt att påverka i stor skala på grund av kommunallagen. Under intervju M1 framkom det att MSB har varit dåliga på att uppmärksamma räddningstjänsterna på deras befintliga vägledningar och har idag påbörjat en intern process där de arbetar för att nå ut med dessa vägledningar i större omfattning. Indirekta kopplingar från MSB:s vägledningar och projekt finns till mål 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15 och 16 av Agenda 2030. Under intervjuerna med MSB framkom det att vägledningarna framtagna efter att agendan införts ofta har en baktanke utifrån Agenda 2030 men att det inte står explicit i dokumenten. Detta är intressant speciellt med tanke på att under intervju R1 nämndes det att det fanns en osäkerhet på om MSB själva ser kopplingar mellan vägledningarna och Agenda 2030. Intervjupersonen i R5 gav intryck för att hen tror att både räddningstjänsterna och MSB ligger efter när det kommer till implementeringen av Agenda 2030 i deras verksamheter.

MSB och räddningstjänsternas olika syn på vägledningarnas koppling till Agenda 2030 visar på att kommunikationen mellan aktörerna emellanåt är bristfällig. MSB behöver ta en tydligare roll när det gäller implementeringen av Agenda 2030 inom räddningstjänsterna. Från intervju M1 framkom det att

arbetet med agendan behöver bli tydligare i vägledningarna vilket ger räddningstjänsten en bättre bild av att de bidrar till en hållbar framtid. Överlag efterfrågar räddningstjänsterna tydligare direktiv från MSB när det gäller arbetet med Agenda 2030. Från intervju R5 önskas det att MSB tar agendan som helhet och inte enbart fokuserat arbetet på jämställdhet eller miljöpåverkan vilket MSB har gjort tidigare.

När det gäller förändringen av LSO ser MSB och räddningstjänsterna lite olika på huruvida det kommer att förändra arbetet med Agenda 2030. Alla är överens om att det inte finns något konkret i den uppdaterade lagstiftningen som handlar om Agenda 2030 däremot finns det indirekta påverkande faktorer. Eftersom uppdateringen av LSO ställer krav på ett systematiskt förebyggande arbete kan detta komma att påverka arbetet mot mål 9 och 11 vilket framkom under intervju M1. Även enstaka intervjupersoner från räddningstjänsterna kan se en koppling till mål 11. Däremot påpekar merparten av de intervjuade att det främst är räddningstjänstens egna initiativ som kommer att påverka hur arbetet med Agenda 2030 ser ut framöver. Räddningstjänsterna anser att det framtida arbetet med agendan troligen inte kommer att förändras men att kopplingen mellan deras arbete och agendas mål kommer att bli tydligare.

7.3 Räddningstjänsternas tolkning av Agenda 2030-målen

Något som diskuterats kontinuerligt under undersökningens gång är skillnaden som finns mellan agendans huvudmål och delmål. Beroende på om kopplingar har dragits till huvudmålet eller delmålen har olika tolkningar gjorts. Detta har resulterat i att kopplingar dras till olika mål trots att arbetet egentligen handlar om samma sak. I denna rapport har alla delmål studerats men huvudmålet har alltid stått i centrum och kopplingar till målen har främst utgått från huvudmålet. Under intervju R3 konstaterades att det är stora skillnader mellan delmålen och respektive huvudmål. Det framgick också att SBFF främst har utgått från delmålen när de kartlagt arbetet med Agenda 2030 och förklarade att om man utgår från huvudmålet är det lätt att se kopplingar men studerar man delmålen är det svårare att se konkreta kopplingar till organisationen. Ett tydligt exempel på detta som framgått av att studera intervjuerna är *Mål 4 – God utbildning* där delmålen främst handlar om att alla ska ha rätt till att gå i skolan vilket är svårt för räddningstjänsterna att påverka. Däremot om man utgår från huvudmålet som handlar om god utbildning drar många av intervjupersonerna kopplingen till utbildning i brand och olycksförebyggande delar. Intervju R1 gav en annan bild av tolkningen mellan huvudmål och delmål där det framkom att det är viktigt att inte enbart utgå från delmålen utan se målen i en större kontext. Ett annat exempel är *Mål 3 – God hälsa och välbefinnande*. Endast intervjupersonen från intervjutillfälle R1 kopplade arbetet mot mål 3 till LSO genom att minska föroreningar. Att minska föroreningar har en tydlig koppling till delmål 3.9 som handlar om att minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar men att se kopplingar till huvudmålet är inte lika enkelt.

Från intervjuerna framgick det att räddningstjänsternas arbete bidrar till flera mål samt att målen påverkar varandra. Detta har även diskuterats under avsnitt 2.4 där interaktioner mellan målen genom synergier och målkonflikter studerats. Från intervjuerna med räddningstjänsterna framgick det att samtliga räddningstjänster arbetar med att begränsa föroreningar i natur och vattenområden, vilket intervjupersonerna kopplar till mål 3, 6, 13, 14 och 15. Det finns således stor möjlighet för räddningstjänsten att bidra till väldigt många mål genom deras vardagliga arbete.

7.4 Osäkerheter och felkällor

Litteraturstudie

Under litteraturstudien granskades samtliga räddningstjänsters handlingsprogram för att undersöka direkta och indirekta kopplingar till Agenda 2030. Tolkningarna av handlingsprogrammen kan ha påverkat utfallet av resultat där subjektivitet kan fått ett stort inflytande. Granskningen av handlingsprogrammen stämmer däremot bra överens med det som intervjustudien visat. Det ska också

förtydligas att handlingsprogrammen är ett övergripande dokument som inte nödvändigtvis beskriver räddningstjänstens verksamhet i detalj utan snarare på en övergripande nivå. Således borde eventuellt andra styrande dokument också granskats som exempelvis verksamhetsplaner.

Sedan 1 januari 2021 uppdaterades LSO (SFS 2020:882) för att styra arbetet mot ett mer förebyggande perspektiv för att således minska konsekvenser av olyckor. Enbart handlingsprogram publicerade innan den senaste uppdateringen har granskats och skulle de nya versionerna av handlingsprogrammen använts hade möjligtvis resultatet blivit annorlunda. Utifrån intervjuerna med MSB och räddningstjänsterna som fick svara på frågan om de trodde att uppdateringen skulle påverka arbetet med Agenda 2030 anses detta dock inte ha påverkat resultatet i speciellt stor utsträckning. MSB ser en större påverkan på arbetet med Agenda 2030 jämfört med räddningstjänsterna när det gäller uppdateringen av LSO. Främst påverkas arbetet mot mål 9 och 11 men MSB och räddningstjänsterna är eniga i att uppdateringen av LSO inte ger en konkret påverkan på arbetet med agendan.

Den begränsade tillgången till vetenskapliga publiceringar kan även ha påverkat resultatet. Agenda 2030 kopplat till räddningstjänsterna är ett utforskat område vilket resulterade i att studien inte kunnat stödjas i vetenskapliga artiklar.

Intervjustudie

Intervjustudien var en stor del av arbetet och utgjorde därmed en stor del av resultatet. Det finns många parametrar i en intervju som kan resultera i misstolkningar, subjektivitet eller andra osäkerheter som kan påverka resultatet. Eftersom de flesta räddningstjänsterna inte har ett uttalat arbete med Agenda 2030 blir en stor del av kartläggningen baserat på intervjupersonernas egna tankar och idéer. Hur mycket tid intervjupersonerna lagt ner inför intervjuerna kan därmed påverkat resultatet. Detta kan ha medfört att räddningstjänsternas intervjusvar kan vara bristfälligt eftersom en grundläggande kartläggning mellan agendan och räddningstjänstens arbete inte var klar. Däremot nämnde flertalet räddningstjänster under intervjuerna att de har påbörjat en kartläggning av Agenda 2030.

Som tidigare diskuterats kan skillnaden i tolkningen mellan agendans huvudmål och delmål påverkat resultatet. Det kan finnas skillnader i hur räddningstjänsterna tolkar arbetet mot målen och hur författarna har resonerat. Med anledning av detta har intervju- och litteraturstudien jämförts för att se likheter och olikheter i tolkningar mellan räddningstjänstens arbete och Agenda 2030.

Generella intervjuosäkerheter kan också ha förekommit, exempelvis författarnas förmåga att intervjua eller deras förmåga att hålla sig objektiva under intervjuerna och inte ställa några ledande frågor. För att undvika detta hade fler intervjuer kunnat genomförts vilket resulterat i en större mättnad i resultatet. Författarna besitter säkerligen även underliggande bias kring ämnet i helhet vilket kan påverkat både intervjuer och analysen av intervjuerna.

Osäkerheten gällande vilka personer som vore relevanta att intervjua på respektive räddningstjänst kan också ha påverkat resultatet. Vissa intervjuer bestod av flera personer vilket resulterade i att en bredare bild erhöles av hur räddningstjänsterna arbetar med Agenda 2030 vilket upplevdes som fördelaktigt. Antalet intervjupersoner från respektive räddningstjänst berodde främst på initiativ från den första kontaktpersonen som togs på respektive räddningstjänst. Hade författarnas kunskap om lämpliga personer med koppling till ämnet varit större hade fler personer kunnat efterfrågas och fler gruppintervjuer hade kunnat genomföras. Nu hängde antalet intervjupersoner mycket på första kontaktpersonen på de olika räddningstjänsterna. Intervjuresultatet kan inte betraktas som fullständigt eftersom antalet intervjupersoner på respektive räddningstjänst var begränsad. Arbetet syftade till att undersöka räddningstjänsterna i storstadsregionernas bidrag till Agenda 2030 och inte hur respektive räddningstjänst bidrar till agendan. Samtliga räddningstjänster som verkar i storstadsregionerna medverkade i intervjustudien vilket resulterade i en ökad mättnad av resultatet även om antalet intervjupersoner från varje räddningstjänst var begränsat.

Trots dessa osäkerheter har ingen större spridning av resultatet från de olika intervjutillfällena erhållits. Det visar på en måttnad i resultatet och därför anses inte slutsatserna vara felaktiga.

7.5 Förbättringsåtgärder

Eftersom arbetat med Agenda 2030 inte är särskilt förankrat inom räddningstjänsternas organisation bortsett från SBF finns det stora möjligheter att konkretisera och förbättra arbetet. Under intervjuerna kom intervjupersonerna med några framtida förbättringsåtgärder med anknytning till agendan. Som tidigare nämnts finns det ett önskat ökat samarbete räddningstjänsterna emellan. Genom ett samarbete mellan räddningstjänsterna kan de rapportera egna bidrag till målen och tillsammans komma fram till hur man som räddningstjänst kan påverka de olika områdena. För att detta ska kunna ske krävs en vilja i att arbeta med agendan samt en förståelse för målen från räddningstjänsterna. Ett gemensamt arbete skulle göra räddningstjänsternas arbete mot ett hållbart samhälle mer tydligt och konkret. Ett ökat samarbete med kommunerna är också något som tas upp och tydliga riktlinjer samt vägledningar från MSB är något som eftersöks. Under intervju R1 nämns även att krav på att redovisa arbetet med Agenda 2030 hade varit bra för att öka räddningstjänsternas förståelse för deras bidrag till agendan samt deras roll i samhället. Framöver anser räddningstjänsterna att deras arbete kommer ha en tydligare koppling till Agenda 2030 eftersom de precis har börjat kartlägga deras bidrag till agendan. Räddningstjänsternas arbetssätt kommer trots detta troligen inte förändras i så stor utsträckning eftersom de redan idag gör mycket men att arbetet inte har kopplats till agendan ännu.

Baserat på intervjuerna med räddningstjänsterna samt den litteraturstudie som genomförts presenteras följande åtgärds punkter för att konkretisera och förankra arbetet inom räddningstjänsterna:

- Ett ökat samarbete mellan räddningstjänster
- Tydligare riktlinjer från MSB och kommuner
- Ta fram konkreta delmål för räddningstjänsten
- Ta fram mätbara mål för räddningstjänsten
- Krav på att redovisa arbetet med Agenda 2030

Samarbete mellan räddningstjänsterna är grunden till att inkludera alla räddningstjänster i arbetet mot ett hållbart samhälle. Alla räddningstjänster har olika förutsättningar och besitter olika kompetenser vilket gör samarbetet till en grundläggande komponent i att förbättra deras hållbarhetsarbete. Som tidigare nämnts är även detta något som framgått under intervjuerna för att på så sätt dela med sig och ta vara på varandras kompetens. De större räddningstjänsterna kan agera föredöme för mindre räddningstjänster som kan ta lärdom eftersom de inte har samma personaltillgång. I framtidsstudien av Florén et al. (2016) poängteras att nya samarbeten med andra aktörer behövs för att klara av utmaningarna som klimatförändringarna skapar. Samarbeten behöver ske över regionsgränser men även med andra aktörer som kan stötta räddningstjänsten i deras vardagliga arbete.

En annan punkt som hade förenklats arbetet för räddningstjänsterna med agendan i synnerhet och mot ett hållbart samhälle i helhet är tydligare riktlinjer från MSB och kommuner. Detta var också något som nämndes under intervjuerna där många av räddningstjänsterna efterfrågade tydligare vägledningar från både MSB och kommuner. Arbetet med Agenda 2030 kan vara tungt att bedriva på egen hand för räddningstjänsterna och speciellt för räddningstjänster som saknar kompetensen inom organisationen som exempelvis miljöstrategier. Genom att MSB och kommuner tar fram tydliga vägledningar och riktlinjer underlättar det räddningstjänsternas hållbarhetsarbete. MSB nämner även i en av deras vägledningar att samarbetet med Sveriges räddningstjänster är avgörande för att minska miljöpåverkan och måste hela tiden förbättras (MSB, 2019b).

Som tidigare nämnts är det ofta skillnader mellan delmålen och huvudmålet i agendan och många av delmålen är svåra för räddningstjänsterna att relatera till. En lösning på detta hade därmed varit att ta fram konkreta delmål anpassade för räddningstjänsterna, något som MSB eventuellt skulle kunna hjälpa till med. Genom att ta fram konkreta delmål blir det inte bara lättare att arbeta med agendan utan

resulterar även i att det blir lättare för räddningstjänsterna att jämföra varandras arbeten och på så sätt föra ett närmare samarbete. Konkreta delmål gör det även lättare att sätta upp mätbara mål för räddningstjänsterna.

En annan viktig del i att konkretisera arbetet med agendan och att uppnå resultat är att ta fram mätbara mål samt redovisningskrav som räddningstjänsterna kan förhålla sig till. Ansvaret för att ta fram mätbara mål bör ligga på kommunerna men för att alla räddningstjänster i Sverige ska arbeta på ett liknande sätt bör även MSB vara delaktig i processen. Genom att sätta upp mätbara mål kopplat till agendan är det lättare att följa upp arbetet samt se huruvida det krävs en större ansträngning i arbetet mot specifika mål. Finns det mätbara mål och krav på att redovisa arbetet resulterar det också i att räddningstjänsterna har lättare att dels koppla deras arbete till agendan men det blir även lättare att jämföra arbetet mellan räddningstjänster. Fortsättningsvis behöver MSB ta fram vägledningar/handböcker kopplat till ämnet för att räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 blir mer likartat och mätbart. Utan mätbara mål och redovisningskrav är det svårt att dra slutsatser om räddningstjänsternas bidrag till agendan samt bidrag till ett hållbart samhälle. Dialogen mellan räddningstjänst och MSB behöver också bli bättre eftersom de intervjuade räddningstjänsterna ofta upplever att de inte får det stöd som de efterfrågar.

8 Slutsats

Sammanfattningsvis besvaras rapportens frågeställningar kortfattat nedan. Även en sammanställning av förbättringsåtgärderna presenteras.

Fråga 1: Hur arbetar MSB med Agenda 2030 och dess implementering relaterat till de kommunala räddningstjänsternas uppdrag enligt LSO?

MSB har ett väl utarbetat arbete med Agenda 2030 internt där mätningar på hur deras arbete bidrar till Agenda 2030 genomförs. Däremot har MSB inga direkta riktlinjer för hur räddningstjänsterna ska arbeta med Agenda 2030. Även om MSB påverkar räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 genom deras vägledningar som indirekt har en koppling till agendan finns det ingen direkt koppling mellan MSB, räddningstjänst och Agenda 2030.

Fråga 2: Vilka av Agenda 2030-målen arbetar storstadsregionernas räddningstjänster med idag?

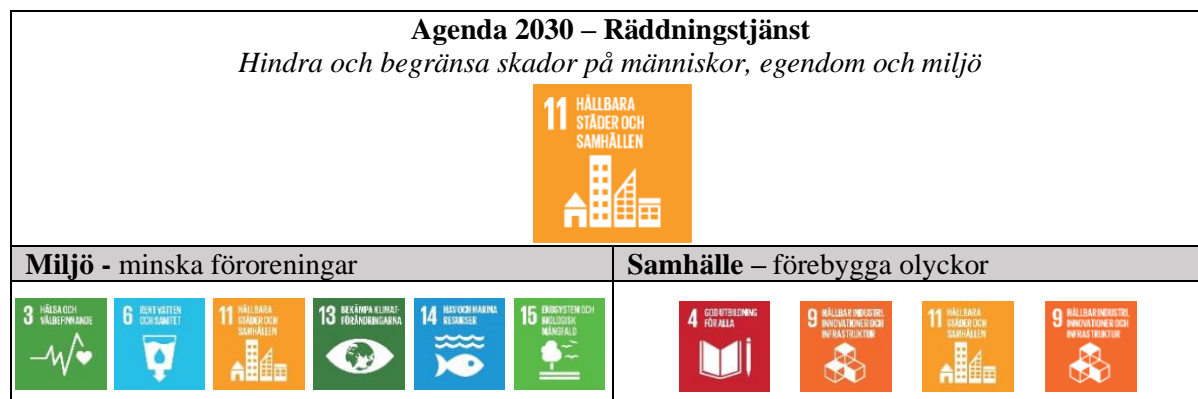
Baserat på den genomförda studien har det framgått att merparten av räddningstjänsterna idag inte har ett konkret arbete med Agenda 2030. Arbetet med Agenda 2030 är dock något som precis har påbörjats och förväntas bli tydligare inom kort. Kartläggningen i denna studie visar på att räddningstjänsterna redan idag arbetar mot många av målen. Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 presenteras i Tabell 6 och har delats upp i arbetet kopplat till LSO samt ett övergripande arbete utan koppling till LSO.

Tabell 6: En övergripande kartläggning av vilka mål räddningstjänsterna arbetar mot med koppling till Agenda 2030. **Orange** markering tyder på arbetet kopplat till Agenda 2030 och LSO och **Blå** markering visar de mål som inte har en tydlig koppling till LSO men som räddningstjänsterna ändå bidrar till.

Räddningstjänst	Agenda 2030-mål																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Fråga 3: Hur arbetar storstadsregionernas räddningstjänster med implementeringen av Agenda 2030, med fokus på kopplingen till LSO?

Baserat på den genomförda studien resulterade undersökningen i att räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 kopplat till LSO grundar sig i ett huvudmål och två inriktningsområden. *Mål 11 – Hållbara städer och samhällen* är tydligt förankrat i räddningstjänstens verksamhet och utgör räddningstjänstens huvudmål. Arbetet mot samtliga Agenda 2030-mål med koppling till LSO går sedan att dela upp i ett miljö- och ett samhällsområde. Arbetet kopplat till miljöområdet handlar främst om att minska föroreningar och inom samhällsområdet är det olycksförebyggande arbetet som står i fokus. En övergripande kartläggning av räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030 med koppling till LSO illustreras i Figur 3.

Figur 3: Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030 kopplat till LSO

Förbättringsåtgärder

Studien hade även som mål att ta fram förslag på förbättringsåtgärder och baserat på intervjuerna med räddningstjänsterna samt den litteraturstudie som genomförts presenteras följande åtgärds punkter för att konkretisera och förankra arbetet inom räddningstjänsterna:

- Ett ökat samarbete mellan räddningstjänster
- Tydligare riktlinjer från MSB och kommuner
- Ta fram konkreta delmål för räddningstjänsten
- Ta fram mätbara mål för räddningstjänsten
- Krav på att redovisa arbetet med Agenda 2030

Genom att implementera dessa åtgärder anser vi att arbetet med Agenda 2030 kan förbättras och således kommer räddningstjänsternas hållbarhetsarbete i helhet att gynnas.

9 Framtida forskning

Området är väldigt nytt för räddningstjänsterna vilket gör att möjligheten för vidare forskning inom ämnet är stort. Nedan ges två förslag på framtida forskning:

- Skiljer sig arbetet med Agenda 2030 mellan de mindre och de större räddningstjänsterna?
 - Under studiens gång har flera intervjupersoner påpekat att mindre räddningstjänster eventuellt kommit längre i arbetet med Agenda 2030. Detta eftersom de ofta har ett närmre samarbete med kommunen jämfört med de större.
- Ta fram konkreta delmål som räddningstjänsterna kan arbeta utefter.
 - Från studien har det framkommit att räddningstjänsterna ofta gynnas av ett konkret och målbaserat arbete. Genom att ta fram konkreta delmål kan räddningstjänsterna redovisa samt mäta deras bidrag till Agenda 2030.

10 Referenser

- Alfredsson, C., & Carlsson, C.-H. (2006). *Räddningstjänst och miljö*. Karlstad: Räddningsverket.
- Amon, F., Gehandler, J., McNamee, R., McNamee, M., & Vilic, A. (2021). Fire Impact Tool- Measuring the impact of fire suppression operations on the environment. *Fire Safety Journal*, 120.
- Brandkåren Attunda. (2019). *Handlingsprogram 2020-2023 enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor*. Brandkåren Attunda.
- DNV. (u.d.). *ISO 14001 – Certifiering av miljöledningssystem*. Hämtat från https://www.dnv.com/se/services/iso-14001-certifiering-av-miljoledningssystem-32754?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=124453090737&utm_term=iso%2014001&gclid=Cj0KCQiAys2MBhDOARIsAFf1D1dHVMv3U-36Gcxw6PCIDpf0R2SIS1bhwVGjT5nKsN75B632N8UzvY4aAj_EE 11 2021
- Florén, P., Krafft, G., & Pernemalm, P. (2016). *Framtidsstudie år 2030 – med fokus på kommunal räddningstjänstorganisation*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Grimm, H. (2021). *Miljöstrategi*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg.
- Hansen, R. (2020). *Vägledning i skogsbrandsläckning 2:a utgåvan*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Hedin, A. (1996). *En liten lathund om kvalitativ metod med tonvikt på intervju*. Uppsala.
- Hunhammar, S., Krafft, M., Wildt-Persson, A., & Wenner, P. (2019). *Tillgänglighet i ett hållbart samhälle – Målbild 2030*. Borlänge: Trafikverket.
- Höst, M., Regnell, B., & Runeson, P. (2006). *Att genomföra examensarbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Justitiedepartementet. (den 08 05 2020). *Åtgärder för en mer likvärdig och effektiv kommunal räddningstjänst över hela landet*. Hämtat från Regeringskansliet: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/05/atgarder-for-en-mer-likvardig-och-effektiv-kommunal-raddningstjanst-over-hela-landet/> 10 2021
- Kappetijn, K., & Criel, X. (den 13 05 2021). Embedding sustainable development goals in the DNA of Fire and Rescue Services. *UK Fire magazine*, 13, ss. 50-54.
- Martin, D. A. (2019). Linking fire and the United Nations Sustainable Development Goals. *Science of the Total Environment*, 662, 547-558.
- Melin, T. (2020). *Vägledning 2.0 – Obemannade luftfartyg i kommunal räddningstjänst*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2010). *Anlagda bränder och hot/våld mot räddningstjänsten*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2016). *MSB:s bidrag med underlag till Sveriges genomförande av Agenda 2030*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2018a). *Hot och våld mot blåljuspersonal: En vägledning för ett förebyggande och förberedande arbete med utgångspunkt i social oro*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2018b). *Vägledning – samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

- MSB. (den 14 06 2019a). *Tvärgående perspektiv*. Hämtat från <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/msbs-arbete-vid-olyckor-kriser-och-krig/internationella-insatser/tvargaende-perspektiv/> 10 2021
- MSB. (den 21 05 2019b). *Påverkan på miljö*. Hämtat från <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/raddningstjanst-och-raddningsinsatser/paverkan-pa-miljo/> 10 2021
- MSB. (2020a). *Kommunal tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2020b). *MSB:s arbete enligt Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete: med MSB:s klimat- och sårbarhetsanalys samt handlingsplan för fortsatt arbete*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2021a). *Handbok - Innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2021b). *Handbok i kommunal krisberedskap: 2. Kommunala verksamheter: Fysisk planering*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (2021c). *Arbetsgrupp naturolyckor - Aktivitetsplan 2021*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- MSB. (den 26 08 2021d). *Räddningstjänst*. Hämtat från Krisinformation.se: <https://www.krisinformation.se/detta-gor-samhallet/mer-om-sveriges-krisihanteringssystem/samhallets-ansvar/raddningstjanst>
- Regeringskansliet. (2021). *Sveriges genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Regeringskansliet.
- RSG. (2019). *Handlingsprogram 2020–2023 enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg.
- RSYD. (2020). *Handlingsprogram Räddningstjänsten Syd*. Malmö: Räddningstjänsten Syd.
- SBFF. (2019). *Kommunalt handlingsprogram*. Södertörns brandförvarsförbund.
- SKR. (den 06 09 2021). *Agenda 2030 – för hållbar utveckling*. Hämtat från Sveriges Kommuner och Regioner: <https://skr.se/skr/tjanster/omskr/agenda2030.19225.html> den 22 10 2021
- SSBF. (2011). *Riskbild*. Stockholm: Storstockholms brandförvar.
- SSBF. (2014). *Storstockholms brandförvars handlingsprogram för åren 2016-2019*. Stockholm: Storstockholms brandförvar.
- SSBF, RSG, & RSYD. (2012). *2030 - En räddningstjänst i tiden?* Storstockholms brandförvar; Räddningstjänsten Storgöteborg; Räddningstjänsten Syd.
- Stadskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna*. Stockholm: Stadskontoret.
- Stafford-Smith, M., Griggs, D., Gaffney, O., Ullah, F., Reyers, B., Kanie, N., . . . O'Connell, D. (2017). Integration: the key to implementing the Sustainable Development. *Sustainability Science*, 12(6), 911-919.
- Svenska FN-förbundet. (u.d.). *Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling*. Hämtat från <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda2030-och-de-globala-malen/> den 27 08 2021

- Sveriges Kommuner och Regioner. (den 24 09 2020). *Öppna jämförelser – Agenda 2030*. Hämtat från Sveriges Kommuner och Regioner: <https://rapporter.skr.se/oppna-jamforelser---agenda-2030.html> den 23 09 2021
- Sveriges riksdag. (den 21 10 2020). *En effektivare kommunal räddningstjänst*. Hämtat från Sveriges riksdag: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/en-effektivare-kommunal-raddningstjanst_H801F%C3%B6U3 den 27 09 2021
- Swain, R. B., & Ranganathan, S. (2020). Modeling interlinkages between sustainable development goals using network analysis. *World Development*, 138, 1-14.
- UNDP. (u.d.). Hämtat från Globala Målen: <https://www.globalamalen.se/> den 01 10 2021
- United Nations. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.
- Weitz, N., Carlsen, H., Nilsson, M., & Skånberg, K. (2018). Towards systemic and contextual priority setting for implementing the 2030 Agenda. *Sustainability Science*, 13(2), 531-548. doi:10.1007/s11625-017-0470-0
- Weitz, N., Carlsen, H., & Trimmer, C. (2019). *SDG Synergies: An approach for coherent 2030 Agenda implementation*. Stockholm: Stockholm Environment Institute .

Bilaga A – Agenda 2030-mål

Mål 1 – Ingen fattigdom

Idag lever 1,3 miljoner människor i multidimensionell fattigdom. Med fattigdom menas inte enbart den ekonomiska aspekten utan även brist när det gäller inflytande, frihet, säkerhet, hälsa och utbildning. Målets syfte är att avskaffa den multidimensionella fattigdomen och ge människor chansen till ett tryggt och värdigt liv. Målet består av 7 delmål där arbetet främst är riktat mot Afrika eftersom största delen av befolkningen som lever i fattigdom är bosatt där (UNDP, u.d.).

Mål 2 – Ingen hunger

Hunger är ett problem som idag är världens främsta dödsorsak där omkring 820 miljoner människor lider av brist på mat. En av de mänskliga rättigheterna är tillgång till tillräcklig och näringsrik mat, genom att främja ett hållbart jordbrukssamhälle ska man på lång sikt uppnå målet (UNDP, u.d.).

Mål 3 – God hälsa och välbefinnande

God hälsa är en grundsten för att människan ska kunna forma ett hållbart samhälle och bidra med sin fulla potential. Hälsan påverkas av sociala, ekonomiska och ekologiska faktorer. Investeringar i hälsa påverkar samhället positivt i stort och skapar rättigheter till människors välbefinnande (UNDP, u.d.).

Mål 4 – God utbildning för alla

Utbildning av bra kvalitet är en viktig grundsten för hälsa, välstånd och jämställdhet i alla samhällen. Det är även en grundläggande mänsklig rättighet och trots detta finns det fortfarande 774 miljoner människor i världen som inte kan skriva och läsa. Utbildning bidrar också till välstånd och gör det möjligt för människor att vara med och bidra till ett hållbart samhälle (UNDP, u.d.).

Mål 5 - Jämställdhet

Jämställdhet inkluderar en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser och är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Det har flera gånger bevisats att politisk, social och ekonomisk jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till en hållbar utveckling (UNDP, u.d.).

Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla

Vatten är en förutsättning för allt levande på jorden och en viktig beståndsdel för människors hälsa och en hållbar utveckling men också en förutsättning för världens livsmedelsproduktion och energiproduktion. Grundläggande sanitet är en nödvändighet för att minska smittor och sjukdomar bland människor (UNDP, u.d.).

Mål 7 - Hållbar energi för alla

Många människor på jorden har inte tillgång till energi samtidigt som prognosen för energianvändning till år 2040 förväntas stiga med 37 %. För att minska fattigdomen och bekämpa klimatförändringar är tillgång till förnybar, hållbar och tillförlitlig energi samt rena bränslen nödvändigt. Genom att ändra energiproduktionen och konsumtionen kan alla människor få tillgång till el utan att planeten skadas (UNDP, u.d.).

Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Över hälften av världens arbetstagare har idag osäkra anställningar. För att främja en ekonomisk tillväxt krävs anständiga arbetsvillkor där innovation och entreprenörskap skapar goda förutsättningar. Den globala arbetskraften förväntas öka med ungefär 800 miljoner människor de kommande 20 åren vilket ställer ännu högre krav på att skapa nya jobbomöjligheter som bidrar till ett hållbart samhälle med avseende på människa och miljö (UNDP, u.d.).

Mål 9 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

En grundläggande beståndsdel i dagens samhälle är en stabil och fungerande infrastruktur samt en hållbar och inkluderande infrastruktur som lägger grunden för ett framgångsrikt samhälle som även möter framtidens utmaningar. Genom innovation och teknologi kan hållbara lösningar upptäckas för både ekonomiska och miljömässiga utmaningar som inte behöver vara på bekostnad av levnadsstandarden. Investeringar i hållbara industrier är även en nödvändighet som bidrar till ett hållbart samhälle (UNDP, u.d.).

Mål 10 – Minskad ojämlikhet

Jämlikhet är en grundsten till ett hållbart samhälle där alla människor oberoende av ålder, etnicitet, kön, religion, funktionsvariation eller annan ställning har en rättvis fördelning av resurser samt ekonomiskt, socialt och politiskt inflytande. Trots att många länder har haft en positiv ekonomisk utveckling under längre tid har klyftorna inom och mellan länder ökat. För att minska risken för konflikter är jämlikhet en viktig parameter (UNDP, u.d.).

Mål 11 - Hållbara städer och samhällen

Idag bor över 50 % av världens befolkning i urbana miljöer vilket förväntas stiga upp till 70 % år 2050. Det finns för- och nackdelar med växande städer men den stora urbaniseringen ställer nya krav på ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt plan. Målet inkluderar arbete mot säkra och motståndskraftiga städer där bland annat en hållbar stadsutveckling är en grundläggande parameter. En hållbar statsutveckling omfattar hållbart byggande och planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter och diverse olika verksamheter (UNDP, u.d.).

Mål 12 - Hållbar konsumtion

Idag konsumeras mer än vad planeten klarar av. För att minska det ekologiska fotavtrycket behöver produktion samt konsumtion av varor och resurser ändras. Hållbar konsumtion påverkar alla tre grundstenar, miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet, genom ökad konkurrenskraft, ökad sysselsättning, minskad fattigdom samt förbättrad hälsa. Produktions- och konsumtionsvanor måste ändras för att minska de negativa effekterna på miljö, hälsa och klimat (UNDP, u.d.).

Mål 13 - Bekämpa klimatförändringar

Klimatförändringarna är redan idag påtagliga och påverkar bland annat ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och en ökad risk för naturkatastrofer. Genom att investera i utbildning och innovation förväntas nödvändiga förändringar göras som bidrar till att bekämpa klimatförändringarna. Arbetet kring mål 13 omfattas även av Klimatkonventionen och Parisavtalet där bekämpningen av klimatförändringarna konkretiseras ytterligare (UNDP, u.d.).

Mål 14 – Hav och marina resurser

Världens hav täcker mer än 70 % av planeten och bidrar till det globala system som gör jorden beboelig för människan. Idag försörjer sig mer än 3 miljarder människor på den marina och biologiska mångfalden vilket gör att hanteringen av havet är avgörande för mänskligheten som helhet samt effekterna av klimatförändringarna. Föroreningar är bara ett av problemen som våra hav står inför och fortsätter vi släppa ut 8 miljoner ton plast i haven varje år kommer det finnas mer plast än fisk år 2050 (UNDP, u.d.).

Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald

Att säkerställa hållbart nyttjande av ekosystemtjänster är en stor och viktig utmaning för människans överlevnad då våra ekosystem renar luft och vatten. Att inte skada den biologiska mångfalden samtidigt som människans behov av vatten, råvaror och energi tillgodoses är nödvändig för en hållbar framtid. Med markförstöringar och avskogning påverkar det halterna av växthusgaser som bidrar till klimatförändringarna. Det är viktigt att alla människor tar sitt ansvar för att bevara jordens ekosystem eftersom alla är en del av dem (UNDP, u.d.).

Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen

Fredliga och inkluderande samhällen är en nödvändighet för att uppnå de hållbara målen. Länder som präglas av krig, korruption och diverse orättvisor har ofta svårt att uppnå ekonomisk, social och miljömässig utveckling. Nyckeln till att uppnå fredliga och inkluderande samhällen anses vara att arbeta mot de mänskliga rättigheterna samt att stärka rättsstatsprincipen (UNDP, u.d.).

Mål 17 - Genomförande och globalt partnerskap

Det sista målet och kanske det viktigaste handlar om hur de globala hållbarhetsmålen ska kunna implementeras och bli verklighet till år 2030. Eftersom vi idag lever i en globaliserad värld där länder är sammankopplade ställs stora krav på globalt partnerskap och samarbeten. Solidaritet, kapacitetsutveckling och mobilisering av ekonomiska resurser är väsentliga för att säkerställa att alla länder uppfyller målen. Utbyte av kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser samt en samordnad politik är nyckeln till ett gynnsamt globalt partnerskap (UNDP, u.d.).

Bilaga B – Intervjuguide MSB och räddningstjänst

Nedanstående intervjuguide med tillhörande frågor skickades ut till intervjupersonerna innan intervjuerna genomfördes.

Intervjuguide – Räddningstjänstens arbete med Agenda 2030

År 2015 samlades världens ledare och antog 17 stycken globala hållbarhetsmål för att bidra till en social, ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling. De 17 globala målen även kallad Agenda 2030 består av 169 delmål. Målen är framtagna för att skapa en hållbar utveckling vilket innebär att dagens behov tillgodoses samtidigt som framtida generationers behov inte äventyras.

Ansvar för genomförandet av Agenda 2030 vilar på medlemsländernas regeringar men för att uppnå målen måste alla sektorer engagera sig, såväl företag som kommuner och landsting. Detta innebära att även räddningstjänsterna som är en del av den kommunala verksamheten har ett ansvar.

Genom detta examensarbete vill vi kartlägga kunskapsläget inom räddningstjänsterna i Sverige vad gäller Agenda 2030 kopplat till lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt MSB:s arbete mot målen och implementering kopplat till räddningstjänsterna, bl a genom korta intervjuer. Målet med intervjun är att få input till denna kartläggning. Intervjun kommer fokusera på MSB:s koppling och påverkan på räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030. Undersökningen förväntas ta uppskattningsvis 30–60 minuter. Intervjuerna kommer att genomföras digitalt med hjälp av verktyget Zoom eller Teams men föredras annan videomötes tjänster går det såklart att fixa.

Albert Enger

Brand- och riskingenjörstudent

al2468en-s@student.lu.se

Erika Persson

Brand- och riskingenjörstudent

er1757pe-s@student.lu.se

Intervju MSB

Namn på den som intervjuas:

Organisation:

Allmän information

1. Vilken organisation tillhör du?
2. Vad är din yrkesroll?
3. Hur många år har du jobbat inom organisationen?

Frågor kring MSB:s arbete med Agenda 2030

1. Vilka av de 17 globala hållbarhetsmålen anser ni att MSB ha möjlighet att påverka?
2. På vilket sätt försöker MSB implementera Agenda 2030 i de kommunala räddningstjänsterna?
3. Finns det någon räddningstjänst som har större fokus på implementeringen av Agenda 2030?
4. På vilket sätt kommer förändringen av LSO påverka kommunikationen mellan MSB och räddningstjänsten kopplat till Agenda 2030?
5. Jobbar ni tillsammans med andra myndigheter eller aktörer förutom räddningstjänsterna för att bidra till Agenda 2030?
6. Hur anser du att MSB kan förbättra arbetet med Agenda 2030 kopplat till räddningstjänsten?
7. Har du något ytterligare du vill lägga till?

Intervju Räddningstjänst

Namn på den som intervjuas:

Organisation:

Allmän information

1. Vilken organisation tillhör du?
2. Vad är din yrkesroll?
3. Hur många år har du jobbat inom organisationen?

Frågor kring räddningstjänstens arbete med Agenda 2030

1. Vilka av de 17 globala hållbarhetsmålen anser räddningstjänsterna ha möjlighet att påverka?
2. Hur arbetar räddningstjänsten med Agenda 2030?
3. Finns det något samarbete med andra aktörer i arbetet med Agenda 2030?
4. Hur kommer uppdateringen av LSO påverka räddningstjänsternas arbete med Agenda 2030?
5. Vad har räddningstjänsterna för riktlinjer från MSB och kommuner angående arbetet med Agenda 2030?
6. Skulle ni vilja vara mer involverade än vad ni är idag?
7. Har du något ytterligare du vill lägga till?